

Vergaderjaar 1998–1999

26 200 XIII

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1999

Nr. 3

BIJLAGEN 1 T/M 15 BEHORENDE BIJ DE MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave		Blz.
1	Overzicht personeelsgegevens	2
2	Stand van de wetgeving	7
3	Overzicht moties en toezeggingen	9
4	Overzicht deregulering circulaires	15
5	Aanbevelingen van de Nationale Ombudsman	16
6	Overzicht financiële stimulansen EZ	17
7	Evaluaties	31
8	Overzicht economische en functionele classificaties	44
9	Voorlichting	47
10	Convenanten	49
11	Voortgang vermindering administratieve lasten	50
12	Voortgangsrapportage energiebesparing en duurzame energie	53
13	Overzicht technologie-relevante uitgaven	58
14	Werkprogramma Algemene Energie Raad	67
15	Lijst met afkortingen	70

BIJLAGE 1**OVERZICHT PERSONEELSGEGEVENS****Overzicht A: samenvattend overzicht personeelssterkte**

Organisatie-eenheid	Werkelijke bezetting (fte) ¹		Personeelsomvang				
	30-6-1998	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Ministerie	1 162,6	1 298,0	1 295,0	1 295,0	1 296,0	1 296,0	1 296,0
EVD	120,9	126,0	126,0	126,0	126,0	126,0	126,0
Bureau v.Ind.Eigendom	149,0	163,8	162,8	162,8	162,8	162,8	162,8
Centraal Planbureau	127,2	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0
Economische Controledienst	214,5	249,0	249,0	249,0	249,0	249,0	249,0
Staatstoezicht op de Mijnen	43,6	47,5	47,5	47,5	46,5	46,5	46,5
Nederlandse Mededingingsautoriteit	61,6	71,0	71,0	71,0	71,0	71,0	71,0
Centr. Bureau v.d. Statistiek	2 280,2	2 315,0	2 250,0	2 175,0	2 165,0	2 155,0	2 155,0
Totaal EZ excl. Senter	4 159,6	4 406,2	4 337,2	4 262,2	4 252,2	4 242,2	4 242,2
Senter	229,7	224,5	224,5	224,5	224,5	224,5	224,5
Totaal EZ incl. Senter	4 389,3	4 630,7	4 561,7	4 486,7	4 476,7	4 466,7	4 466,7

¹ De werkelijke bezetting is exclusief uitzeldkrachten

De in overzicht B tussen haakjes vermelde getallen betreffen vrouwen die deel uitmaken van de werkelijke bezetting per 30-06-1998.

Overzicht B: Personeelssterkte naar categorieën

Onderdeel en taakaanduiding	Werkelijke bezetting	Personeelsomvang						
		30-6-1998	1998	1999	2000	2001	2002	2003
ALGEMENE LEIDING								
Totaal	13,4	(9,4)	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3	16,3
– Lager pers. (1 t/m 4)	0,0	(0,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– Middb. pers. (5 t/m 10)	8,4	(7,4)	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3
– Hoger pers. (11 t/m ..)	5,0	(2,0)	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
DIRECTIE PERSONEEL, ORGANISATIE EN INFORMATIE-MANAGEMENT								
Totaal	92,4	(34,3)	102,4	102,4	102,4	102,4	102,4	102,4
– Lager pers. (1 t/m 4)	1,0	(1,0)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
– Middb. pers. (5 t/m 10)	58,0	(27,2)	58,0	58,0	58,0	58,0	58,0	58,0
– Hoger pers. (11 t/m ..)	33,4	(6,0)	43,4	43,4	43,4	43,4	43,4	43,4
OPLEIDINGSPLAATSEN								
Totaal	32,8	(10,8)	72,3	72,3	72,3	73,3	73,3	73,3
– Lager pers. (1 t/m 4)	0,0	(0,0)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
– Middb. pers. (5 t/m 10)	18,8	(5,8)	45,3	45,3	45,3	45,3	45,3	45,3
– Hoger pers. (11 t/m ..)	14,0	(5,0)	26,5	26,5	26,5	27,5	27,5	27,5
DIRECTIE INTERNE ZAKEN								
Totaal	135,1	(30,6)	156,1	156,1	156,1	156,1	156,1	156,1
– Lager pers. (1 t/m 4)	33,6	(5,5)	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8	46,8
– Middb. pers. (5 t/m 10)	91,6	(23,2)	100,3	100,3	100,3	100,3	100,3	100,3
– Hoger pers. (11 t/m ..)	9,8	(1,9)	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
DIRECTIE FINANCIËEL ECONOMISCHE ZAKEN								
Totaal	44,6	(10,2)	50,6	50,6	50,6	50,6	50,6	50,6
– Lager pers. (1 t/m 4)	1,4	(1,4)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
– Middb. pers. (5 t/m 10)	22,6	(4,0)	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6	19,6
– Hoger pers. (11 t/m ..)	20,6	(4,8)	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
DIRECTIE VOORLICHTING								
Totaal	39,1	(13,6)	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7	41,7
– Lager pers. (1 t/m 4)	0,0	(0,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– Middb. pers. (5 t/m 10)	20,7	(13,0)	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0
– Hoger pers. (11 t/m ..)	18,5	(0,7)	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7
DIRECTIE ALGEMENE ECONOMISCHE POLITIEK								
Totaal	23,8	(11,1)	29,2	29,2	29,2	29,2	29,2	29,2
– Lager pers. (1 t/m 4)	0,0	(0,0)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
– Middb. pers. (5 t/m 10)	10,8	(8,8)	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8
– Hoger pers. (11 t/m ..)	13,0	(2,4)	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
DIRECTIE WETGEVING EN ANDERE JURIDISCHE AANGELEGENHEDEN								
Totaal	30,1	(15,1)	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5	32,5
– Lager pers. (1 t/m 4)	1,8	(1,8)	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
– Middb. pers. (5 t/m 10)	5,4	(4,8)	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
– Hoger pers. (11 t/m ..)	23,0	(8,6)	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0	26,0

Overzicht B: Personeelssterkte naar categorieën

Onderdeel en taakaanduiding	Werkelijke bezetting	Personeelsomvang						
		30-6-1998	1998	1999	2000	2001	2002	2003
DIRECTIE FINANCIERING EN DEELNEMINGEN								
Totaal	25,2	(5,4)	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5	26,5
- Lager pers. (1 t/m 4)	1,0	(0,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Middb. pers. (5 t/m 10)	7,4	(4,4)	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5
- Hoger pers. (11 t/m ..)	16,8	(1,0)	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
EVD								
Totaal	120,9	(56,1)	126,0	126,0	126,0	126,0	126,0	126,0
- Lager pers. (1 t/m 4)	5,4	(1,4)	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
- Middb. pers. (5 t/m 10)	77,5	(46,8)	81,9	81,9	81,9	81,9	81,9	81,9
- Hoger pers. (11 t/m ..)	38,0	(8,0)	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4	37,4
DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR BUITENLANDSE ECONOMISCHE BETREKKINGEN								
Totaal	134,5	(49,3)	139,5	139,5	139,5	139,5	139,5	139,5
- Lager pers. (1 t/m 4)	3,5	(3,5)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
- Middb. pers. (5 t/m 10)	48,2	(30,2)	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	31,0
- Hoger pers. (11 t/m ..)	82,7	(15,6)	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5	104,5
DIENST HERIJKING								
Totaal	8,8	(3,8)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
- Lager pers. (1 t/m 4)	0,0	(0,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Middb. pers. (5 t/m 10)	0,0	(0,0)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Hoger pers. (11 t/m ..)	8,8	(3,8)	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR ENERGIE								
Totaal	121,0	(43,2)	125,1	125,1	125,1	125,1	125,1	125,1
- Lager pers. (1 t/m 4)	4,3	(4,3)	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
- Middb. pers. (5 t/m 10)	35,2	(21,8)	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
- Hoger pers. (11 t/m ..)	81,4	(17,1)	96,7	96,7	96,7	96,7	96,7	96,7
DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR ECONOMISCHE STRUCTUUR								
Totaal	198,2	(78,2)	206,0	202,0	202,0	202,0	202,0	202,0
- Lager pers. (1 t/m 4)	11,8	(11,8)	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
- Middb. pers. (5 t/m 10)	44,3	(31,3)	34,7	34,7	34,7	34,7	34,7	34,7
- Hoger pers. (11 t/m ..)	142,2	(35,2)	158,8	154,8	154,8	154,8	154,8	154,8
DIRECTORAAT-GENERAAL VOOR INDUSTRIE EN DIENSTEN								
Totaal	230,1	(76,3)	251,7	251,7	251,7	251,7	251,7	251,7
- Lager pers. (1 t/m 4)	13,2	(12,2)	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2	22,2
- Middb. pers. (5 t/m 10)	65,8	(36,3)	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0
- Hoger pers. (11 t/m ..)	151,1	(27,9)	181,5	181,5	181,5	181,5	181,5	181,5

Overzicht B: Personeelssterkte naar categorieën

Onderdeel en taakaanduiding	Werkelijke bezetting	Personeelsomvang						
		30-6-1998	1998	1999	2000	2001	2002	2003
ACCOUNTANTSDIENST								
Totaal	33,5	(7,8)	33,0	33,0	33,0	33,0	33,0	33,0
– Lager pers. (1 t/m 4)	1,0	(1,0)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
– Middb. pers (5 t/m 10)	17,0	(4,2)	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3	15,3
– Hoger pers. (11 t/m ..)	15,4	(2,6)	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7
BUREAU VOOR DE INDUSTRIËLE EIGENDOM (OCTROIRAAD)								
Totaal	149,0	(46,0)	163,8	162,8	162,8	162,8	162,8	162,8
– Lager pers. (1 t/m 4)	21,0	(10,0)	24,0	23,0	23,0	23,0	23,0	23,0
– Middb. pers (5 t/m 10)	83,1	(30,2)	91,8	91,8	91,8	91,8	91,8	91,8
– Hoger pers. (11 t/m ..)	44,9	(5,9)	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0
CENTRAAL PLANBUREAU								
Totaal	127,2	(20,5)	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0	136,0
– Lager pers. (1 t/m 4)	5,5	(1,5)	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
– Middb. pers (5 t/m 10)	40,5	(13,3)	45,8	45,8	45,8	45,8	45,8	45,8
– Hoger pers. (11 t/m ..)	81,2	(5,7)	83,9	83,9	83,9	83,9	83,9	83,9
ECONOMISCHE CONTROLEDIENST								
Totaal	214,5	(25,1)	249,0	249,0	249,0	249,0	249,0	249,0
– Lager pers. (1 t/m 4)	10,5	(8,5)	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0	14,0
– Middb. pers (5 t/m 10)	174,1	(14,6)	190,0	190,0	190,0	190,0	190,0	190,0
– Hoger pers. (11 t/m ..)	29,9	(2,0)	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
STAATSTOEZICHT OP DE MIJNEN								
Totaal	43,6	(9,8)	47,5	47,5	47,5	46,5	46,5	46,5
– Lager pers. (1 t/m 4)	1,5	(1,5)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
– Middb. pers (5 t/m 10)	11,3	(8,3)	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
– Hoger pers. (11 t/m ..)	30,8	(0,0)	34,5	34,5	34,5	33,5	33,5	33,5
CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK								
Totaal	2 280,2	(549,8)	2 315,0	2 250,0	2 175,0	2 165,0	2 155,0	2 155,0
– Lager pers. (1 t/m 4)	126,0	(70,5)	125,0	92,0	75,0	70,0	70,0	70,0
– Middb. pers (5 t/m 10)	1 504,1	(400,4)	1 525,0	1 457,0	1 390,0	1 370,0	1 350,0	1 350,0
– Hoger pers. (11 t/m ..)	650,1	(78,9)	665,0	701,0	710,0	725,0	735,0	735,0
NEDERLANDSE MEDEDINGINGSAUTORITEIT								
Totaal	61,6	(32,1)	71,0	71,0	71,0	71,0	71,0	71,0
– Lager pers. (1 t/m 4)	4,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– Middb. pers (5 t/m 10)	21,0	13,1	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5
– Hoger pers. (11 t/m ..)	36,6	15,0	52,5	52,5	52,5	52,5	52,5	52,5
Subtotaal	4 159,6	(1 138,6)	4 401,1	4 331,1	4 256,1	4 246,1	4 236,1	4 236,1
SENER								
Totaal	229,7	(71,0)	224,5	224,5	224,5	224,5	224,5	224,5

Overzicht B: Personeelssterkte naar categorieën

Onderdeel en taakaanduiding	Werkelijke bezetting		Personeelsomvang					
			30-6-1998	1998	1999	2000	2001	2002
WACHTGELDDIENST								
Totaal	0,00	(0,00)	5,1	6,1	6,1	6,1	6,1	6,1
Totaal-generaal	4 389,3	(1 209,6)	4 630,7	4 561,7	4 486,7	4 476,7	4 466,7	4 466,7

Inleiding

In deze bijlage wordt een overzicht gegeven van de gedurende het afgelopen jaar tot stand gekomen wetten, de bij het parlement aanhangige wetsvoorstellen en de in voorbereiding zijnde wetsvoorstellen.

De Nederlandse regelgeving is op onderdelen nog steeds te complex, te gedetailleerd en onvoldoende flexibel. Bovendien bevat de regelgeving op diverse punten belemmeringen voor concurrentie en wordt nog onvoldoende tegengegaan dat de overheid op ongelijke voorwaarden kan mee concurreren met het bedrijfsleven. De hier gesignaleerde manco's gelden ook voor delen van de EZ-regelgeving. Vandaar dat in het EZ-wetgevingsprogramma voor het komende begrotingsjaar een aantal wetgevingsactiviteiten is aangekondigd om op genoemde punten tot wezenlijke verbeteringen te komen.

Als voorbeeld van te complexe wetgeving op EZ-terrein geldt de bestaande mijnbouwwetgeving. Het onlangs bij de Tweede Kamer ingediende voorstel voor een nieuwe Mijnbouwwet beoogt dit ingrijpend te veranderen door twaalf bestaande wetten waarvan vijf belangrijke, te vervangen door een nieuwe wet. Op het terrein van het bewerkstelligen van meer concurrentie kan de in juni 1998 door de Eerste Kamer aangevaarde Elektriciteitswet 1998 worden genoemd, die inmiddels op onderdelen in werking is getreden. Het EZ-wetgevingsprogramma kondigt voorts een nieuwe, op meer concurrentie gerichte, Gaswet aan die naar verwachting begin 1999 bij de Tweede Kamer zal worden ingediend. Als het gaat om het tegengaan van concurrentievervalsing door overheidsinstanties, zullen wetgevende initiatieven worden genomen in het kader van het in paragraaf 3.1 besproken project Markt en Overheid. Tenslotte verdient in dit verband vermelding dat de inmiddels onderhanden zijnde evaluatie van de vestigingswetgeving en die van de winkeltijdenwetgeving alsmede de binnenkort te starten evaluatie van de accountantswetgeving zullen kunnen leiden tot verdere verbeteringen in de EZ-regelgeving op het punt van marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit.

A. Tot stand gekomen wetten (periode 1 juli 1997 tot 1 juli 1998)

Citeertitel	Kamerstuknr.	Staatsblad	Inwerkingtreding
Wet van 2 juli 1997, houdende goedkeuring van de op 26 januari 1994 te Genève tot stand gekomen Internationale Overeenkomst inzake tropisch hout, 1994, met bijlagen (Trb. 1995, 194)	25 032	1997, 337	30-7-1997
Wet van 4 december 1997, houdende regels betreffende de maten, gewichten, meet- en weegwerktuigen en meetinstrumenten (IJKwet) ¹	25 625	1997, 693	24-12-1997
Wet van 24 december 1997, houdende regels omtrent de waarborg van platina, gouden en zilveren werken (Waarborgwet 1986) ¹	25 626	1997, 782	31-12-1997
Wet van 24 december 1997, houdende regels omtrent de kamers van koophandel en fabrieken (Wet op de kamers van koophandel en fabrieken 1997)	25 029	1997, 783	01-01-1998
Wet van 5 maart 1998, houdende regeling van de inwerkingtreding van de algemene maatregel van bestuur van 26 maart 1996 tot wijziging van het Besluit vergunningen koolwaterstoffen continentaal plat 1996 (willkeurige afschrijving) (Stb. 214)	24 671	1998, 149	25-03-1998
Wet van 1 juli 1998 tot wijziging van de IJKwet in verband met de erkenning van ijkbevoegden ²	26 013	1998, 537	11-09-1998
Wet van 2 juli 1998, houdende regels met betrekking tot de productie, het transport en de levering van elektriciteit (Elektriciteitswet 1998)	25 621	1998, 427	gedeeltelijk 01-08-1998

¹ Hernieuwde vaststelling naar aanleiding van het Securitel-arrest.

² In verband met een EG-voorschrift.

B. Bij het parlement ahangige wetsvoorstellen

Wetsvoorstel	Kamerstuknr.	Op 1 juli 1998 gevorderd tot en met	Verwachting omtrent de eerstvolgende fase
Herstel van gebreken en leemten in de Rijksoctrooiwet en de Rijksoctrooiwet 1995 alsmede het laten vervallen van de verplichte domiciliekeuze	25 872 (R 1 606)	Nota n.a.v. het verslag van de Tweede Kamer	Openbare behandeling door de Tweede Kamer

C. In voorbereiding zijnde wetsvoorstellen

Wetsvoorstel inzake	Op 1 juli 1998 gevorderd tot en met	Verwachting omtrent eerstvolgende fase
Regels met betrekking tot het onderzoek naar en het winnen van delfstoffen en met betrekking tot met de mijnbouw verwante activiteiten (Mijnbouwwet)	Advies van de Raad van State d.d. 24-04-1998	Indiening bij Tweede Kamer zomer 1998
Uitvoering van verordening (EG) nr. 2271/96 van de Raad van de Europese Unie van 22 november 1996 (Wet uitvoering anti-boycotverordening) ¹	Advies van de Raad van State d.d. 29-06-98	Indiening bij Tweede Kamer zomer 1998
Wijziging van de Waarborgwet 1 986 met betrekking tot de uitoefening van toezicht op de naleving	11-05-1998 voorgelegd aan de Raad van State	
Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 ten behoeve van het stellen van nadere regels ten aanzien van het netbeheer en de levering van elektriciteit aan beschermde afnemers	03-07-1998 aanvaard door de ministerraad	
Wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 (regeling octrooigemachtigden)	Is in ambtelijke voorbereiding	
Wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 en van de Zaaizaad- en Plantgoedwet ten behoeve van de rechtsbescherming van biotechnische uitvindingen ¹	Is in ambtelijke voorbereiding	Voorleggen aan de Raad van State zomer 1998
Wijziging Wet voorraadvorming aardolieproducten	Is in ambtelijke voorbereiding	
Wijziging van de Kernenergiewet (revisievergunningen en melding)	Is in ambtelijke voorbereiding	
Regels met betrekking tot het transport en de levering van gas ¹	Is in ambtelijke voorbereiding	

¹ In verband met een EG-voorschrift.

A. Door de Staten-Generaal aanvaarde moties

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
Motie Van Zuijlen c.s.: MEZ stelt Wijers-trofee in voor aantrekkelijke beta-opleiding.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr. 12	Wordt opgepakt door AXIS, stichting om instroom beta-techniek te vergroten.
Motie Van Walsem: verschaffen integrale afwegingen m.b.t. keuzes ruimtelijk-economische inrichting.	TK 97/98, 25 017, nr.4	Bijlage bij Impuls voor de ruimtelijk-economische structuur. (TK 97/98 25 017, nr. 6).
Motie Witteveen-Hevinga c.s.: presentatie concreet maatregelenpakket Noord-Nederland met financiële paragraaf.	TK 97/98, 24 060, nr.14	Meegenomen in afspraken van het bestuurlijk overleg SNN d.d. 16-4-1998.
Motie Remkes c.s.: inspanning Noord-Nederland onder te brengen onder EU doelstelling 2-programma.	TK 97/98, 24 060, nr.15	Nog punt van onderhandeling in Brussel.
Motie Van Zuijlen/Van Walsem: belemmeringen wegnemen voor part time starten vanuit de bijstand.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr. 14	Is behandeld in brief aan TK inzake «nieuwe initiatieven starten vanuit een uitkeringssituatie» (TK 97/98 25 963, nr. 1).
Motie Van Walsem: onderzoeken of een afdrachtskorting voor de eerste werknemer tot de mogelijkheden behoort.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr. 19	TK ontvangt vóór oktober 1998 antwoord.
Motie Van Walsem c.s.: databank: opslagpercentages i.o.m. wettelijke uitgangspunten.	TK 96/97, 25 029, nr. 28	Implementatie «Cohen- toets» gaande; opslagpercentages worden geschrapt.
Motie Van Walsem c.s.: binnen 2 jaar afschaffen beëdiging makelaars.	TK 96/97, 25 029, nr. 29	Kabinet heeft voorgesteld titelbescherming en beëdiging makelaars per 1-1-2000 af te schaffen (TK 97/98 24 036, nr. 82).
Motie Van der Ploeg c.s.: z.s.m. implementatieplan Markt en overheid naar de Kamer sturen.	TK 96/97, 24 036, nr. 51	Bij brief TK 97/98 24 036, nr. 69.
Motie de Koning: verzoek «Cohen-toets» voor nevenactiviteiten van de publieke omroepen.	TK 96/97, 25 216, nr. 49 herdruk	In de tweedelijns doorlichting zullen de analyses aan de TK worden gerapporteerd.
Motie Remkes c.s.: administratieve lasten verlagen met minimaal 25%.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr.17	Opties worden uitgewerkt. Kamer wordt begin 1999 geïnformeerd over aanbevelingen commissie uit bedrijfsleven.
Motie Remkes: verzoek om evaluatie Wet Kamers van Koophandel over uiterlijk vier jaar.	TK 96/97, 25 029, nr. 27	Aan onderzoeksopzet wordt gewerkt. Kamer wordt in 2002 geïnformeerd.
Motie Stevens: verzoek om gebiedsindeling KvK Zuid-Holland Zuid in heroverweging te nemen.	EK 97/98, 25 029, nr. 33e	Heroverweging heeft begin 1998 plaatsgevonden en niet geleid tot aanpassing van de gebiedsindeling.
Motie van Zuijlen: bevorderen dat bestemming ICES-gelden ook naar infrastructuur elektronische snelweg gaat.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr. 13	Wordt aangehouden voor beraadslaging nieuw kabinet.
Motie van Zuijlen: voor het kerstreces actieplan voor Nederlandse film aan TK aanbieden.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr. 15 HTK 97/98, nr. 7, 21-1 573	Bij brief TK 97/98 25 434, nr. 2.
Motie Crone c.s.: met energiebedrijven afspreken ieder huishouden waaraan energie geleverd wordt te voorzien v/e energiecertificaat.	TK 95/96, 22 160, nr. 45	Overleg met energiebedrijven over Energie Prestatie Bestaande Bouw loopt.
Motie Jorritsma-van Oosten c.s.: uiterlijk twee jaar nadat hoofdstuk 4c van de wet in werking is getreden aan de Kamer een evaluatie te doen toekomen van de werking van de wet.	TK 95/96, 22 160, nr. 44	4c ingegaan 30.06.97. Evaluatie gelijktijdig met evaluatie Electriciteitswet.
Motie Jorritsma-van Oosten c.s.: periodieke inventarisatie van instrumenten gericht op maximale verbetering energie-efficiency.	TK 95/96, 24 525/22 232, nr. 19	Jaarlijkse rapportage bij Memorie van Toelichting van EZ-begroting.

Omschrijving motie	Vindplaats	Stand van zaken
Motie-Valk c.s.: verzoek om uiterlijk in februari 1998 een notitie aan de Kamer te doen toekomen over de mogelijkheden om meer openbaarheid te betrachten bij de rapportage over het wapenexportbeleid.	TK 97/98, 25 600 V, nr. 27	Bij brief TK 97/98, 22 054, nr. 30.
Motie-Van den Doel c.s.: verzoek om de wapenexport-criteria ook toe te passen op de doorvoer van wapens en strategische goederen via het Nederlandse grondgebied en om de controle op de doorvoer van genoemde goederen te versterken.	TK 97/98, 22 054, nr. 34	Voorstel tot aanpassing ter zake van de In- en uitvoerwet en het Uitvoerbesluit strategische goederen 1963 is in de maak. Ontwerp vermoedelijk in het najaar van 1998 gereed.
Motie Rosenmüller: beperkte Energieheffing voor Grootverbruikers.	TK 96/97, 24 695/24 785, nr. 8	Wordt opgenomen in Regeringsstandpunt n.a.v. rapportage van der Vaart in NMP 3 (TK 97/98 25 887, nr. 1) en de nota Belastingen 21ste eeuw (TK 97/98 25 810, nr. 7).
Motie Crone c.s.: wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag in verband met de invoering van een regulerende energiebelasting; motie inzake de mogelijkheden om MJA's/IMT's alsnog onder een teruggaveregeling te brengen.	TK 96/97, 24 250, nr. 36	Heeft geleid tot een, in nauw overleg met organisaties van het bedrijfsleven opgesteld, rapport van een ambtelijke werkgroep. Rapport is samen met de conclusie van het Kabinet aangeboden aan de TK bij brief TK 97/98 24 250, nr. 39.
Motie Feenstra c.s.: verzoek om met de betrokkenen te overleggen over nauwkeurig in beeld brengen van mogelijkheden en consequenties van beleidswijziging mbt financiën, afvalbeleid, hergebruik en eindverwerking.	TK 97/98, 25 422, nr. 4	Er is een onderzoek gestart door ECN. Eind 1998 worden 5 technische deelrapporten verwacht. Naar aanleiding hiervan wordt dan een samenvattend rapport naar TK gestuurd.
Motie M.B. Vos en Van Zuijlen c.s.: verzoek voor meerjarige bijdrage van f 10 mln. per jaar aan SCORE-programma.	TK 97/98, 25 600 XIII, nr. 16	Op 27 mei 98 is door de Minister van BZ, mede namens EZ en VROM een brief aan de Kamer gestuurd (TK 23 125, nr. 17).

B. Door bewindslieden gedane toezeggingen

Omschrijving toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Overzicht van initiatieven kennis en technologiebeleid.	TK 97/98, 25 518 nr. 9	Kamer is bij brief TK 97/98 25 518, nr. 10 geïnformeerd.
EIM-studie + pilot accountants binnen zes maanden afgerond, daarna rapportage aan de Kamer.	TK 97/98, 25 518, nr. 8	EIM Nivra studie is medio oktober afgerond. Pilot accountants is gestart: afronding begin volgend jaar.
Opnemen van kengetallen voor de KIM-regeling in begroting.	TK 97/98, 25 600, nr. 25	Kentallen opgenomen in de EZ-begroting 1999.
Volgende begroting overzicht van alle instrumenten die zich primair op het MKB richten.	TK 97/98, 25 600, nr. 25	Overzicht opgenomen in de EZ-begroting 1999.
Vraagfinanciering: onderzoek naar individu gebonden financiering.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 562	Onderzoek wordt meegenomen binnen MDW-traject onderwijs.
Brief met reactie op reallocatiekwesties Noorden en andere voorstellen van Commissie Langman, incl. toepassing Stirea-gelden en andere voor het Noorden gereserveerde of uitgegeven gelden .	TK 97/98, 24 060, nr. 13	Brief uitgegaan n.a.v. het bestuurlijk overleg met SNN d.d. 16-4-1998.
Informatie over voortgang ontwikkeling Toeristisch Huis.	TK 97/98, 24 750, nr. 5	NBT en AVN werken nog aan voorstel.
Informatie verschaffen over knellende regelgeving in de toeristisch-recreatieve sector.	TK 97/98, 24 750, nr. 5	Rapport van KPMG is toegezonden met brief TK 97/98 24 750, nr. 4.
Gesprek VNG over actief lokaal toeristisch beleid (waaronder regelgeving en toeristenbelasting).	TK 97/98, 24 750, nr.5	Gesprek heeft plaatsgevonden op 12-3-1998.
In februari/maart komen met Follow-up ICES-brief waarin een aantal pakketten worden gepresenteerd.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 575	Bij brief TK 97/98 25 017, nr. 6.

Omschrijving toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Overzicht uitvoering aanbevelingen rapport Coopers & Lybrand (allochtoon ondernemerschap) naar Kamer sturen.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 577	Overzicht is toegezonden bij brief TK 97/98 25 600 XIII, nr 39.
Onder voorwaarde van goed plan en medefinanciers, het project franchising en allochtonen nog een jaar voortzetten.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 561	Project is met een jaar verlengd.
Kleinschalige projecten MKB-Nederland op gebied van vrouwelijk ondernemerschap bekijken.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 561	Het project «Vrouwelijk ondernemerschap en de Bank», mede door EZ gefinancierd loopt nog.
Business monitor (vrouwelijk ondernemerschap) bekijken.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 562	Aansluiting bij starterscohort EIM wordt bekeken.
Kamer informeren over evaluatie nieuwe vestigingswetgeving.	HTK 94/95, nr. 30, blz. 4773	Evaluatie drank- en horecawet: bij brief aan TK van 29-1-1998.
Grote evaluatie vestigingswet: naar voren halen van 2001 naar 1998; daarin worden groepsactierecht en cijfermatige evaluatie van vestigingswet meegenomen.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 1 564	Kamer wordt eind 1998 geïnformeerd.
Kamer informeren vóór besluit omtrent deponering akte van toetreding tot Conventie van Wenen inz. onderzoek en stempeling van edelmetalen werken.	TK 91/92, 22 530 nr. 5	Bij brief TK 25 600 XIII, nr. 37.
Zo snel mogelijk implementatie rapport Markt en Overheid op terreinen waarvoor EZ verantwoordelijk.	HTK 96/97, nr. 63, blz. 4 559	Implementatieplan Markt en overheid in september 1997 naar TK.
Aanwijzing aan DG Nma om bij beoordeling van afspraken tussen ziekenfondsen sociale functie ziekenfondsen mee te wegen.	HTK 96/97, nr. 60, blz. 4 407	Noodzaak vervallen. Kamer geïnformeerd bij brief Minister van VWS (TK 97/98 25 962, nr. 1).
Concentratietoezicht financiële instellingen.	HTK 96/97, 59, blz. 4 347 en HTK 96/97, 60, blz. 4 407	Brief in voorbereiding. Interdepartementaal overleg (EZ, Ministerie van Financiën) gaande.
In samenhang met kartelstudie onderzoek naar benzineprijzen.	HTK 96/97, nr. 3, blz. 6–311	Openbaar Ministerie voert strafrechtelijk onderzoek uit.
Prijsopbouw motorbrandstoffen, marktwerking bij de rijkswegenstations.	Brief aan TK d.d. 31–10–96	MDW-project gestart. Brief TK 97/98 24 036, nr. 85; implementatieplan volgt juli 1998.
Op redelijke termijn rapportage voortgang reductie administratieve lasten met 25%.	TK 97/98, 19 071, nr. 13	Rapportage is in voorbereiding.
Implementatie kabinetsstandpunt «Zicht op toezicht» (werkgroep Visser), incl. doorlichting.	TK 97/98, 24 036, nr.73	Implementatietraject loopt. Uitgangspunten worden gehanteerd in wetsvoorstellen. Brief over doorlichting in voorbereiding.
MDW-Accountancy – opschoning van regelingen waarin om een accountantsverklaring wordt gevraagd .	TK 96/97, 24 036, nr. 55	Is opgenomen in implementatieplan MDW-Accountancy (TK 97/98 24 036, nr. 89).
MDW-Accountancy – nader onderzoek naar gevallen waarin verbod op samenwerking accountants en andere beroepsgroepen adequaat is.	TK 96/97, 24 036, nr. 55	Wordt meegenomen in evaluatie van accountantswetgeving in 1999.
Halfjaarlijkse rapportage over voortgang implementatieproces M&O.	TK 96/97, 24 036, nr. 63	TK 97/98 24 036, nr. 78. TK 97/98 24 036, nr. 69.
Concept-aanwijzingen voor de Rijksdienst in februari/maart gereed; TK zal worden geïnformeerd.	TK 97/98, 24 036, nr. 78	Bij brief TK 97/98 24 036, nr. 91.
Onderzoek naar de administratieve en financiële gevolgen van wijziging vpb-regime in «vpb-plichtig, tenzij».	TK 97/98, 24 036, nr. 78	Minister van Financiën stuurt in september 1998 notitie waarin waarin contouren worden geschetst.
TK informeren over analyses en bestuurlijk overleg m.b.t. provinciale archiefinspecties.	TK 97/98, 24 036, nr. 78	Kamer wordt na bestuurlijk overleg dit najaar geïnformeerd.
«Eventueel misbruik van «toeristisch gebied» bij openen winkels op zondag» betrekken bij evaluatie WTW.	HTK 97/98, nr. 7 blz. 1 555	Geen gevallen van misbruik bekend.
Brief over invulling clusterbeleid.	HTK 96/97, nr. 6, blz. 1 152	Bij brief TK 96/97 25 518, nr. 1.

Omschrijving toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Brief over te hanteren invalshoek bij steunverlening bedrijven.	HTK 96/97, nr. 33, blz. 6 644	Bij brief TK 97/98 25 080, nr. 26.
Kamer informeren over aantal Israëlische deelnemers in Europese Kaderprogramma voor onderzoek.	TK 96/97, 25 036, nr. 5	Bij brief TK 97/98 21 501–13, nr. 40.
Uitkomsten van monitoring van de aanpassing van de WBSO t.b.v. software projecten.	TK 95/96, 24 400 IXB, nr. 30	Bij brief TK 97/98 25 600 XIII, nr. 5.
Toezenden van de analyse van het WBSO-databestand.	TK 95/96, 24 400 IXB, nr. 30	Najaar 1998 gaat er een brief naar TK.
Kamer informeren over structurele uitvoeringskosten van de Belastingdienst en Senter voor de WBSO.	TK 95/96, 24 400 IXB, nr. 30	Najaar 1998 gaat er een brief naar TK.
Follow-up nota Normen, Certificeren en Open Grenzen.	TK 94/95, 21 670, nr. 9	Is gepland voor najaar 1998 (bij afronding normalisatiecode).
Rapporten over Luchtvaartcluster vertrouwelijk ter inzage leggen.	TK 97/98, 25 820 en 25 080, nr. 2	Is in januari 1998 aangeboden aan TK.
Evaluatie NIVR en voortgangsrapportage luchtvaartcluster.	TK 97/98, 25 820 en 25 080, nr. 2	Evaluatie NIVR zal zomer 1998 verschijnen en voortgangsrapportage luchtvaartcluster is gepland voor voorjaar 1999.
Verander naamgeving WVA/S&O in WBSO.	TK 97/98, 25 820 en 25 080, nr. 2	Senter heeft brochures aangepast.
Meer informatie over Philipsprojecten van de kaderafpraak.	TK 97/98, 23 732 en 24 229 nr. 3	brief van 7 april TK 97/98 25 51, nr. 7.
Informatie over ontstaansgeschiedenis kaderafpraak Philips.	HTK 97/98, nr. 35, blz. 4561–4563	Brief van 7 april TK 97/98 25 518, nr. 7
De Algemene Rekenkamer wordt gevraagd voor criteria clusterbeleid.	TK 97/98, 25 518, nr. 5	Op 6 mei 1998 is brief aan de Algemene Rekenkamer uitgegaan.
De leden van het Twinning Netwerk toesturen.	TK 97/98, 25 518, nr. 5	Bij brief van 16 april 1998.
Versturen tweede onderzoek PA-consulting over bewustwording millennium.	TK 97/98, 25 674, nr. 7	Bij brief van 8 juni 1998.
Bij OCW nagaan hoeveel geld voor financiering docentenopleiding beschikbaar is.	TK 97/98, 25 518 nr. 9	Bij brief van OCW TK 97/98 25 518, nr. 11.
Plannen Internet2 tijdig concreetiseren voor de kabinetsformatie.	TK 97/98, 24 565, nr. 10	De plannen zijn geconcretiseerd en bij ICES-KIS ingebracht.
Plan NCB bezien voor toegang tot de elektronische snelweg voor allochtonen.	TK 97/98, 24 565, nr. 10	Bij brief aan TK van 3 juli 1998.
Informatie over nieuwe kaderafpraak Philips eerder en uitgebreider toesturen.	TK 97/98, 25 518, nr. 13	Najaar 1998 gaat er een brief naar TK.
Interpretatie O&O-steunkader wordt aan TK en bedrijfsleven gecommuniceerd.	TK 97/98, 25 518, nr. 13	Najaar 1998 gaat er een brief naar TK.
Vergelijking criteria clusterprojecten en Eurekaprojecten.	TK 97/98, 25 518, nr. 13	Najaar 1998 gaat er een brief naar TK.
Rapportage interdepartementale werkgroep innovatief aanbesteden.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 21–1 572	Samenstelling en werkprogramma bij brief TK 97/98 25 518, nr. 3; voor najaar 1998 rapportage gepland.
Rapportage over software, elektronische snelweg en electronic commerce aanbieden.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 21–1 553 en blz. 21–1 572	Is gebeurd met software-actieplan, Twinning (TK 97/98 25 518, nr. 4), Boven NAP (TK 97/98 24 565, nr. 7) en actieplan electronic commerce (brief van 9 maart 1998).
In samenhang met kartelstudie onderzoek naar benzineprijzen.	HTK 96/97, nr. 3, blz. 6–311	Januari 1998 MDW-werkgroep ingesteld. 2 fasen: 1. meer marktwerking bij stations langs rijkswegen (rapport: TK 97/98 24 036, nr. 85) 2. meer marktwerking in de rest v/h land [provinciaal en lokaal] (rapportage na zomer 98).

Omschrijving toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Beleidsinitiatieven voor meer marktwerking op de benzinemarkt.	TK 97/98, 24 036, nr. 100	N.a.v. 2 studies is jan. 98 MDW-project benzinemarkt gestart. 2 fasen: 1. meer marktwerking bij stations langs rijkswegen (rapport: TK 97/98 24 036, nr. 85) 2. meer marktwerking in de rest v/h land [provinciaal en lokaal] (rapportage na zomer 98).
Totstandkoming MKB-faciliteit monitoren (tussen MKB en EnergieNed).	HEK 96/97, 9, blz. 11–395	Totstandkoming is gemonitord via het reguliere MAP-overleg.
In MvT of E-bericht t.z.t. verslag doen van voortgang bij aanbevelingen IEA.	TK 95/96, 24 525/22 232, nr. 25	Bij Energierapport.
TK jaarlijks verslag sturen over voortgang en resultaten van beleid.	TK 93/94, 23 561, nr. 2, herhaald tijdens AO 01/04/96	Continuetoezegging, jaarlijks in MvT bij EZ-begroting.
MJA's toezenden.	TK 92/93, 22 800 XIII, nr. 34	Continue Toezegging . Telkens bij brief aan TK .
EnergieNed ex-post onderzoek naar verantwoording MAP-bestedingen.	HTK 95/96, nr. 19, blz. 54–3 985	Onderzoek loopt. Rapportage wordt aan het eind van het jaar verwacht.
Algehele herziening mijnwetgeving in 1997.	TK 94/95, 24 078, nr.5 EK 95/96, 24 078, nr. 41b	24 april 98 advies door RvS. Nader rapport wordt op dit moment opgesteld.
Energiebesparingsnotitie in mart '98.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 21–1 557	Energiebesparingsnota verschenen in april '98.
Energiebesparingsnotitie in maart '98 met meeneming van punten Pitstra waar mogelijk.	HEK, 97/98, nr. 16, blz. 19–899	Energiebesparingsnota verschenen in april '98.
Regeling i/h kader van CO ₂ -reductieplan.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 21–1 549	Eind juni 98 gepubliceerd in de Staatscourant.
Uitzoeken of conventionele CV-ketels nog veel aangeschaft worden.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 21–1 574	Bij brief TK 97/98 25 600 XIII, nr. 36.
Overleggen lijst met centrales waar MOX-staven al langere tijd gebruikt worden.	TK 97/98, 25 422, nr. 2	Lijst naar TK gestuurd bij brief TK 97/98 25 422, nr. 3.
Schriftelijk ingaan op vraag of MOX-staven uit Nederland in genoemde centrales gebruikt kunnen worden.	TK 97/98, 25 422, nr. 2	Er is een onderzoek gestart door ECN. Eind '98 worden 5 technische deelrapporten verwacht. Naar aanleiding hiervan wordt dan een samenvattend rapport naar TK gestuurd.
Nagaan of Cogema en BNFI de kamer vertrouwelijk willen informeren met betrekking tot opwerking.	TK 97/98, 25 422, nr. 2	Is uitgezet bij de desbetreffende directeurs van Cogema en BNFI.
Per brief nader ingaan op aantal genoemde thema's met betrekking tot opwerking.	TK 97/98, 25 422, nr. 2	Er is een onderzoek gestart door ECN. Eind 98 worden 5 technische deelrapporten verwacht. Naar aanleiding hiervan wordt dan een samenvattend rapport naar TK gestuurd.
Beantwoording vraag 5 met betrekking tot opwerking radioactief materiaal.	TK 97/98, 25 422, nr. 3	Er is een onderzoek gestart door ECN. Eind 98 worden 5 technische deelrapporten verwacht. Naar aanleiding hiervan wordt dan een samenvattend rapport naar TK gestuurd.
Eindrapportage over nearshore-demonstratieproject.	TK 97/98, 25 276 en 25 423, nr. 2	Zomer '98 brief naar TK «demonstratieproject windpark Noordzeekustzone».
Informatie over resultaten van vergelijking tussen het Ned. e/h buitenl. beleid inzake winning duurzame energie uit afvalverbranding.	TK 97/98, 25 276 en 25 423, nr. 2	Zomer '98 brief naar de TK.

Omschrijving toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Financiële ondersteuning voor stimuleren samenwerking duurzame energie als voorloper van eventueel top-instituut.	TK 97/98, 25 276 en 25 423, nr. 2	Inmiddels heeft consortium van kennisinstellingen, energiebedrijven en industrie een conceptbusinessplan ingediend voor een onderzoeks progr. op de gebieden Duurzame Energie en systeemintegratie. Definitieve plan wordt ter goedkeuring aan de Eur. Cie voorgelegd.
Voorleggen aan energie-distributie-bedrijven om evt EIA-opbrengsten door te geven a/d consument.	TK 97/98, 25 276 en 25 423, nr. 2	Overleg met de sector gaande.
Schriftelijk antwoorden op nog niet behandelde vragen en nadere schriftelijke vragen uit 1e termijn.	TK 97/98, 25 276 en 25 423, nr. 2	Vragen beantwoord door middel van bijlage bij verslag AO DEIO TK 97/98 25 276, nr. 2.
Voor kerst brief naar TK over invulling volgende tranche van 2e f 750 mln.	HTK 97/98, nr. 27, blz. 2 106	Bij brief TK 97/98 25 026, nr. 6.
Geven van cijfers over de kosten bij een gefaseerde overgang op gas.	TK 97/98, 25 026, nr. 5	Bij brief TK 97/98 25 026, nr. 5.
Informatie over discussiecyclus «maatschappelijk verantwoord ondernemen».	HTK 97/98, nr. 7, blz. 1 559	Bij brief TK 97/98 25 600 XIII, nr. 43.
MKB-exportstrategie nabije markten.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 1 559	Bij brief TK 97/98 26 022, nr. 1.
Jaarlijks rapporteren over het uitgevoerde reis-programma.	HTK 95/96, nr. 4, blz. 832	TK ontvangt van alle buitenlandse reizen en missies separaat verslagen .
Versterking economische functie op de Nederlandse diplomatieke posten.	TK 97/98, 24 214, nr. 7	In MvT BZ 1998 en in MvT EZ 1999.
«Focus op Azië» (1994) actualiseren.	TK 97/98, 24 214, nr. 7	Gegeven de gewijzigde economische situatie in een aantal Aziatische landen is hier nog geen uitvoering aan gegeven.
Overzicht voortgang financiële pakketten (India, Indonesië, China).	TK 97/98, 24 214, nr. 7	Bij brief TK 97/98 25 600 XIII, nr. 28.
Stand van zaken MAI-onderhandelingen en Nederlandse inzet .	TK 96/97, 25 217, nr. 2	Bij brieven aan TK van 18-6-97 (voortgangsrapportage MAI), TK 97/98 25 941, nr. 1 en TK 97/98 25 941, nr. 2.
Aanbevelingen IBO-werkgroep export-instrumentarium.	TK 97/98, 25 600 V, nr. 10	Bij brief TK 96/97 25 514, nr. 1.
Invloed MAI op Nederlandse wet-en regelgeving.	TK 97/98, 25 941, nr. 4	Bij brief TK 97/98 25 941, nr. 3.
Informatie aan de TK over de invoer van bananen en over een laag BTW-tarief voor groene producten.	TK 96/97, 25 217, nr. 2	Onderhandelingen hierover lopen nog. TK wordt t.z.t. geïnformeerd.
Kamer informeren over politieke aansturing IDAC.	TK 97/98, 25 514, nr. 2	Gesprekken hierover lopen nog. TK wordt t.z.t geïnformeerd.
Uitwerking aanbevelingen Task-Force Export-instrumentarium.	TK 97/98, 25 514, nr. 2	Bij brief TK 97/98, 25 514, nr. 3.
Kamer informeren over het onderscheid dat gehanteerd wordt tussen de verschillende categorieën deelnemingen en over de invulling op grond daarvan van de verschillende EZ-commissariaten.	HTK 97/98, nr. 7, blz. 1636	Voor het einde van het jaar brief aan TK.

OVERZICHT DEREGULERING CIRCULAIRES

Op 9 december 1985 hebben de ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken aan de Tweede Kamer een notitie over vermindering en verbetering van circulaire gezonden (Kamerstukken II 1985/86, 18 315, nr. 5).

In deze notitie is onder meer bepaald dat per ministerie jaarlijks een inventarisatie zal worden gepubliceerd van geldende circulaire, afkomstig van de rijksoverheid en verstuurd aan geadresseerden buiten de rijksoverheid (lagere overheden, burgers en bedrijfsleven).

De jaarlijkse inventarisatie beslaat het tijdvak 1 juli tot en met 30 juni.

Mutatie aantal geldende circulaire EZ, tijdvak 1-7-1997 tot en met 30-6-1998:

- aantal geldende circulaire EZ per 1-7-1997: 95
- aantal vervallen circulaire: 11
- aantal nieuw verzonden circulaire: 5
- totaal aantal geldende circulaire EZ per 30-6-1998: 89

BIJLAGE 5

AANBEVELINGEN VAN DE NATIONALE OMBUDSMAN

In de periode van september 1997 tot en met augustus 1998 heeft de Nationale ombudsman geen rapporten over bij hem ingediende klachten tegen optreden van de zijde van dit ministerie uitgebracht. De Nationale ombudsman heeft derhalve ook geen aanbevelingen gedaan met betrekking tot optreden van de zijde van dit ministerie.

OVERZICHT FINANCIËLE STIMULANSEN EZ

De financiële stimulansen zijn onderverdeeld in de volgende categorieën:

- I. Regelingen op grond van de Kaderwet EZ-subsidies
 - a. algemene maatregelen van bestuur (AMvB's)
 - b. Ministeriële regelingen
- II. Overig financieel instrumentarium
 - a. incidentele subsidies
 - b. andere instrumenten

Daar waar mogelijk is in deze bijlage, per financiële stimulans, verwezen naar de meest recent uitgevoerde, danwel voorziene evaluatie. De kolom «Datum en aard laatste ex-post evaluatie» verwijst naar de meest recent uitgevoerde evaluatie cq. nog uit te voeren evaluatie. Indien een evaluatie reeds is uitgevoerd wordt verwezen naar de ontwerpbegroting waarin de resultaten van de evaluatie zijn opgenomen. Indien een «planjaar» is opgenomen, is dit het jaar waarin een evaluatie is voorzien. Als geen jaartal is vermeld is nog geen evaluatie gepland.

Bijlage 7 Evaluaties van de ontwerp-begroting 1999 bevat het overzicht van de voorgenomen en inmiddels uitgevoerde evaluaties. Met behulp van het sleutelgegeven in de kolom «Datum en aard laatste ex-post evaluatie» kunnen de in deze bijlage opgenomen financiële stimulansen in verband worden gebracht met de in bijlage 7 opgenomen evaluaties.

Verder wordt opgemerkt dat, voortvloeiend uit de algemene maatregelen van bestuur op grond van de Kaderwet EZ-subsidies, ministeriële uitvoeringsregelingen worden gepubliceerd in de staatscourant. Deze uitvoeringsregelingen bevatten nadere bepalingen ter uitvoering van bepaalde AMvB's. Zo worden middels deze regelingen, het jaarlijks beschikbare subsidieplafond en/of de te subsidiëren programma's, gepubliceerd. In de AMvB's zelf is over het algemeen geen daadwerkelijke horizonbepaling opgenomen. De jaarlijks gepubliceerde ministeriële uitvoeringsregelingen bepalen of er een subsidieplafond ter beschikking wordt gesteld. Dit jaar op jaar ter beschikking stellen van een subsidieplafond kan derhalve wel als een soort van horizonbepaling worden gezien.

Art. nr. Naam financiële stromans (budget verpl. + kas 1998 x 1 000)	Staatsblad	Doelstelling	Doelgroep	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizonbepaling (j/n; indien ja, jaar)	Valt naleving subs.-verplichtingen onder reikwijdte accountantsverklaring ontvanger (j/n)
1a) AMVB's, op grond van de Kaderwet EZ-subsidies.								
02.02 Besluit subsidies Economie, Ecologie en Technologie (EET) (v: 100 000; k: 20 300)	1997, 13	Bevorderen van samenwerking tussen bedrijven onderling en kennisinstellingen om doorbraken te realiseren op het terrein van ecologische vraagstukken die over 5 à 10 jaar leiden tot positieve gevolgen voor de Nederlandse economie en kennispositie en nationale of mondiale ecologische vragen.	Bedrijven en kennisinstellingen.	nee	Plan 1997-14.	-	nee	ja
02.02 Besluit Subsidies Maritiem Onderzoek (v: 5 413; k: 8 110)	1997, 555	Stimuleren van economische en technologische ontwikkelingen op maritiem terrein.	Bedrijven, samenwerkingsverbanden bedrijven en onderzoeksinstituten.	nee	Plan 1999-13, extern	-	nee	ja
02.02 Besluit subsidies bedrijfsgerichte technologische samenwerkingsprojecten (BTS) (v: 140 000; k: 18 000)	1996, 638 1997, 350	De bedrijfsgerichte technologie-stimulering heeft tot doel de investeringen in onderzoek en ontwikkeling (O&O) van bedrijven in Nederland te verhogen en het rendement van deze investeringen te vergroten. In dit besluit wordt de doelstelling om een hoger rendement van O&O te bewerkstelligen, nagestreefd door het stimuleren van technologische samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen en tussen bedrijven onderling.	Technologiegedreven en technologie-volgende ondernemingen, alsmede kennisinstellingen.	ja; extern, nulmeting. Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1998	Plan 1999-12, extern	-	nee	ja
02.03 Besluit bedrijfsgerichte internationale technologieprogramma's (BIT) (v: 40 848; k: 23 776)	1997, 331	Regeling biedt een kader voor de stimulering van internationale samenwerking door Nederlandse bedrijven (eventueel samen met onderzoeksinstituten) met buitenlandse partners (EUREKA, NL-Israël, Japan, VS, Zuid-Afrika, India en Indonesië).	Technologiegedreven, internationaal opererende ondernemingen en kennisinstellingen.	nee	Plan 1998-14	-	nee	ja
02.09 Besluit technische ontwikkelingskredieten (TOK) (v: 81 800; k: 80 817)	1996, 611	Bevordering van de ontwikkeling van nieuwe producten, werkzaamheden en diensten.	Ondernemingen tot 20 000 werknemers wereldwijd.	nee	Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1996, extern	EZ	nee	ja

Art. nr. Naam financiële stromans (budget verpl. + kas 1998 x 11 000)	Staatsblad	Doelstelling	Doelgroep	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post eva- luatie	Horizon- bepaling (j/n; indien ja, jaar)	Valt naleving subs.- verplichtingen onder reik- wijde accountants- verklaring ont- vanger (j/n)
02.09 Besluit Kredieten elek- tronische diensten- ontwikkeling (v: 45 000; k: 7 550)	1997, 554	Bevorderen van de totstandkoming van elektronische snelwegen in Nederland door het stimuleren van de ontwikke- ling van nieuwe elektronische diensten.	Ondernemingen.	nee	Plan 1997-16	-	nee	ja
03.05 Besluit subsidies zee- scheepsnieuwbouw 1994 (v: 55 000; k: 55 220)	1994, 437 1995, 309 1997, 618	Bevordering van de instandhouding en stimulering van de bestaande civiele scheepsnieuwbouwcapaciteit die op langere termijn zelfstandig perspectief heeft.	Zeescheeps- nieuwbouwverven.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1995, extern. Plan 1999-18, intern	-	nee	ja
04.08 Besluit subsidies regionale investeringsprojecten (IPR centraal) (v: 161 490; k: 36 400)	1993, 263 1994, 59 1995, 214 1997, 618 1997, 598	Bevorderen van bedrijfsinvesteringen in de economisch zwakkere gebieden d.m.v. het verstrekken van subsidies.	Stuwende bedrijven, m.u.v.: - landbouw en visserij - openbaar vervoer - nutsbedrijven	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1996, Plan 1999-1, extern	EZ	nee	ja
04.08 Besluit uitkeringen provinciale investeringspremies (IPR decentraal) 1995/99 (v: 50 356; k: 16 860)	1993, 723 1994, 892 1997, 618	Bevorderen van bedrijfsinvesteringen in de economisch zwakkere gebieden d.m.v. de verstrekking van premies.	De drie noordelijke provincies.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1998	EZ	ja, t/m 1999	ja
04.09 Besluit uitkeringen Integraal Structuur- plan Noorden des Lands 1995/99 (v: 72 989; k: 72 715)	1993, 174 1994, 891 1997, 618	Versterken van economische structuur.	De provincies Gronin- gen, Friesland, Drenthe en Overijssel.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1994.	EZ	ja, t/m 1999	ja
04.09 Besluit cofinanciering EFRO-programma's 1995/2001 (v: 28 584; k: 27 647)	1994, 907 1997, 618	Cofinanciering op door EU goedge- keurde programma's.	Regio's en bedrijven.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1998, Plan 1999-3, extern	EZ	ja, t/m 2001	ja

Art. nr. Naam financiële stromans (budget verpl. + kas 1998 x 11 000)	Staatsblad	Doelstelling	Doelgroep	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizonbepaling (j/n; indien ja, jaar)	Valt naleving subs.-verplichtingen onder reikwijdte accountantsverklaring ontvanger (j/n)
04.10 Besluit stimuleringsruimte voor economische activiteiten (STIREA) (v: 78 000; k: 62 726)	1996, 161 1997, 618	Dreigende knelpunten oplossen m.b.t. de tijdige beschikbaarheid van voldoende bedrijfslocaties van de juiste kwaliteit.	Gemeenten	nee	Plan 1999-5, extern	ja, t/m 1999	ja	
05.03 Besluit borgstelling MKB-kredieten 1997 (v: 850 650; k: 45 710)	1994, 225 1997, 599	Garantieverlening aan banken zodat deze financieringsmiddelen kunnen verstrekken aan ondernemingen in het MKB, die zij zonder die garantiestelling niet zouden hebben verkregen, bijvoorbeeld wegens een tekort aan zekerheden. In de loop van 1994 is een soortgelijke regeling voor de bodemsanering van kracht geworden. De middelen hiervoor worden verantwoord op de begroting van VROM.	Banken. Verbeteren bancaire financierbaarheid MKB ondernemingen tot 100 arbeidsplaatsen	nee	Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1994. Plan 1998-12	EZ	nee	ja
07.03 Besluit Subsidies exportfinancieringsarrangementen (v: 390 000; k: 82 216)	1997, 615	Beoogt exporteurs van goederen door het aanbieden van financieringsfaciliteiten te ondersteunen om deze exporteurs geen concurrentieachterstand te laten oplopen ten opzichte van buitenlandse concurrenten die van hun overheden ook vergelijkbare faciliteiten ontvangen.	Primair de Nederlandse kapitaalgoederen-exporteurs.	nee	plan 1998-8	-	nee	ja
09.01, 09.02 en 09.03 Besluit subsidies energieprogramma's (v: 100 000; k: 90 000)	1994, 204 1997, 618	Algemene regeling van de verstreking van bijdragen Novem aan derden in het kader van door EZ vastgestelde energieprogramma's (deze vormen onderdeel van de programma-overeenkomsten van EZ met Novem)	Bedrijven, onderzoekinstellingen en andere projectuitvoerders.	nee	Diverse rapportages in de ontwerp-begrotingen 1995 t/m 1998	divers	nee	ja
09.01 Besluit tenders industriële energie besparing (TIEB) (v: 20 000; k: 22 050)	1994, 176 1997, 618	Bevordering van studies, demonstratieprojecten en marktintroductieprojecten met betrekking tot nieuwe technieken en bestaande technieken die nog onvoldoende toegang hebben tot de markt.	Industriële bedrijven.	nee	Wordt gerapporteerd in ontwerp-begroting 1999.	EZ	nee	ja

Art. nr. Naam financiële stimpulans (budget verpl. + kas 1998 x 1 000)	Staatscourant	Doelstelling	Doelgroep	ex ante ge-evalueerd (/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-eva-luatie	Horizon- bepaling (/n; indien ja, jaar)	Valt naleving subs.- verplichtingen onder reik- wijdte accountants- verklaring ont- vanger (/n)
1b) Ministeriële regelingen, op grond van de Kaderwet EZ-subsidies.								
02.02 Subsidierегeling referentieprojecten milieutechnologie 1998 (v: 8 00; k: 1 385)	1998, 95	Bevorderen van de marktintroductie van nieuwe milieutechnologie	Leveranciers van milieutechnologie (max. 250 werkne- mers).	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1999 extern	EZ	nee	ja
02.02 Subsidierегeling Haalbaarheidspro- jekten MKB 1998 (v: 10 000; k: 4 911)	1997, 287	Simuleren van technologie volgens MKB tot innovatie.	Midden- en kleinbe- drijf (max. 250 werk- nemers).	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1998 intern	EZ	nee	nee
02.09 Kredietregeling milieugerichte productontwikkeling 1998 (v: 2 500; k: 3 990)	1997, 240	Bevorderen van de ontwikkeling van produkten die het milieu aantoonbaar minder belasten dan bestaande, verge- lijkbare produkten.	Ondernemingen (max. 250 werkne- mers).	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1999 extern.	EZ	nee	nee
02.12 Subsidierегeling innovatiegerichte onderzoeks- programma's (IOP'S) (v: 18 843; k: 21 661)	1997, 242	De relevantie voor het bedrijfsleven van het onderzoek aan universiteiten en instellingen te vergroten.	Universiteiten en onderzoeksinstel- lingen.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1999; oppervlakte- technologie; Plan 1998-1,15 Plan 1999-8,9 extern	EZ	nee	ja
02.12 Subsidierегeling Kennistraggers in het midden- en kleinbe- drijf 1998 (KIM) (v: 20 000; k: 6 000)	1997, 239	Overdracht van technologische kennis naar het MKB.	Midden- en kleinbe- drijf.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1998	EZ	nee	nee
05.01 Subsidierегeling branchecentra voor technologie 1998 (v: 2 825; k: 2 997)	1997, 238	Het vergroten van de branche- specifieke technologische kennis bij ondernemingen in het MKB door middel van voorlichting, advisering en scholing.	Ondernemingen in het MKB (via branche- organisaties).	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1999	rapport aan TK d.d. 4-4-1998	ja, t/m 1998	ja

Art. nr. Naam financiële stromans (budget verpl. + kas 1998 x 1 000)	Staatscourant	Doelstelling	Doelgroep	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizonbepaling (j/n; indien ja, jaar)	Valt naleving subs.-verplichtingen onder reikwijdte accountantsverklaring ontvanger (j/n)
07.02 Subsidierегeling programma starters buitenlandse markten (v: 2000; k: 1 440)	1997, 245	Het helpen van kleinere bedrijven bij het zetten van de eerste stappen op een nieuwe buitenlandse markt.	Midden- en kleinbedrijf.	nee	Plan 1998-9	-	ja, 1998	nee
07.02 Subsidierегeling kennisdragers in het midden- en kleinbedrijf 1998 (v: 1 000; k: 870)	1997, 239	De subsidierегeling beoogt de instroom van hoger opgeleiden op het gebied van export in het MKB te bevorderen.	Midden- en kleinbedrijf.	nee	nvt, regeling bestaat pas kort		nee	nee
07.05 Investeringsbevoordering en Technische Assistentie (IBTA) (v: 36 700; k:14 850)	1993, 180	Een bijdrage leveren aan het proces van economische hervorming in de landen in Oost-Europa. Met inschakeling van het Nederlandse bedrijfsleven wordt d.m.v. financiële bijdragen hulp geboden bij het opzetten en versterken van Oost-Europese bedrijven.	Nederlandse investeerders en hun lokale counterparts in Midden- en Oost-Europa.	nee	Plan 1994 nr. 20; Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1996 Plan 1998-4		nee	ja
07.05 Subsidierегeling managementcursussen Midden- en Oost-Europa 1998 (Passage) (v: 4 000; k: 1 793)	1997, 22 1997, 243	De regeling is gericht op het bijbrengen van specifieke managementdeskundigheid d.m.v. opleidingen en trainingen aan Midden- en Oost-Europeaanen bij een onderneming, instelling of organisatie in Nederland. Hiermee wordt beoogd dat in deze landen relevante ervaring wordt opgedaan t.b.v. het omschakelingsproces naar een pluriforme, democratische rechtstaat en een marktgericht economisch bestel.	Ondernemingen, instellingen of organisaties in Nederland die opleidingen en trainingen verzorgen van Midden- en Oost-Europeaanen.	nee	Is over gerapporteerd in ontwerp-begroting 1998.		nee	nee
09.01 Subsidierегeling energiebesparings- en milieuadviezen 1998 (v: 3 300; k: 3 328)	1997, 240	Bevoordering van de advisering aan profit- en nonprofitinstellingen over mogelijkheden tot energiebesparing en het treffen van milieumaatregelen.	Ondernemingen en non-profitinstelling met uitzondering van de rijksoverheid.	nee	Wordt gerapporteerd in de ontwerp-begroting 1999.	EZ	nee	nee

Art. nr. Naam financiële stromans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)	Staatscourant	Doelstelling	Doelgroep	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	Horizonbepaling (j/n; indien ja, jaar)	Valt naleving subs.-verplichtingen onder reikwijdte accountantsverklaring ontvanger (j/n)
09.01 Subsidiereregeling nieuwe energie-efficiënte combinaties met w/k systemen 1998 (NEWS) (v: 8 000; k: 4 350)	1997, 237	Demonstreren van vernieuwde energie-efficiënte w/k systemen.	Ondernemingen en non-profitinstellingen met uitzondering van de rijksoverheid.	nee	Plan 1997-11 Plan 1998-16	EZ	nee	ja, indien subsidie > f 50 000
09.01 en 09.02 Subsidiereregeling energie-voorzieningen in de non-profit- en bijzondere sectoren (v: 34 833; k: 7 722)	1998, 48 1998, 67	Bevorderen van investeringen t.b.v. energiebesparing (conform de Energie Investerings Aftrek-regeling voor de profit-sector).	Non-profitinstellingen met uitzondering van de rijksoverheid.	n.v.t.	n.v.t.	-	nee	ja, indien subsidie > f 50 000
09.02 Subsidiereregeling actieve zonnethermische systemen 1998 (v: 0; k: 1 851)	1997, 241	Energiebesparing door toepassing van zonne-energie.	Ondernemingen en non-profitinstellingen met uitzondering van de rijksoverheid.	nee	Plan 1997-12	EZ	ja, 1998. Momenteel wordt gewerkt aan een verlening van de regeling	ja, indien subsidie > f 50 000

Art. nr.	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	meerjarig? (j/n; indien ja, laatste jaar)	Valt naleving subs.-voorwaarden onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (j/n)
Naaam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)							
II a) Overig financieel instrumentarium: incidentele subsidies.							
02.02	Vergroten van technologiestimulering.	Technologie gedreven ondernemingen, onderzoeksinstituten en universiteiten.	nee	divers	EZ	divers	meestal
Overige specifieke bedrijfsgerichte technologiestimulering (v: 86 846; k: 93 533)							
02.03	Ondersteuning (in nationaal en internationaal verband) van de research en ontwikkeling van basistechnologie op het terrein micro-electronica.	Technologiegedreven ondernemingen in Nederland.	nee	Plan 1999 Extern	-	nee	ja
Micro-electronicastimulering (v: 129 000; k: 141 609)							
02.05	Het versterken van het vernieuwend vermogen van het MKB, door het actief bemiddelen in praktisch toepasbare kennis, waarbij het accent ligt op technologie en bedrijfsvoering.	Syntens.	nee	Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1999	Kamerstukken 1997/98, 24 229	ja, 2001	ja
Syntens (v: 142 614; k: 71 942)							
02.06	Het verstrekken van bijdragen aan diverse (kennis-)instituten die van belang zijn voor de industriële ontwikkeling in Nederland.	Diverse (onderzoeks)instellingen.	divers	divers Plan 1999-15,16,17 extern	EZ	veelal wel	ja
Subsidies in het belang van de industriële ontwikkeling. (v: 71 166; k: 71 574)							
02.12	Stimulering van omvangrijke en langdurige activiteiten op het gebied van met name de onderzoeksinfrastructuur, de wisselwerking onderwijs en arbeidsmarkt, Technologie & Samenleving en kennisoverdracht. Versterken van en voorlichting geven over het algemeen technologie-beleid. Het verstrekken van bijdragen aan diverse (kennis-)instituten die van belang zijn voor de industriële ontwikkeling in Nederland.	Kennisinfrastructuur en bedrijven.	nee	Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1999: onderzoek & voorlichting: Plan 1999-6,7,10 merendeel extern	EZ	nee	ja
Technologische infrastructuur (v: 64 026; k: 43 041)							
02.12	Versterking van het innovatievermogen en de concurrentiekracht van het Nederlandse bedrijfsleven.	TTI's.	nee	-	-	ja, 2001	ja
Technologische Topinstituten (v: 53 500; k: 36 650)							
04.01	Versterken van de economische structuur door het tot stand brengen van nieuwe en vernieuwde economische activiteiten.	De ROM's: NOM, LIOF, BOM, GOM en OOM.	nee	Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1995 Plan 1998-13	geen kamerstuknummer beschikbaar	ja, t/m 1999	ja
Regionale ontwikkelingsmaatschappijen ROM's en overige (v: 11 128; k: 11 461)							

Art. nr.	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge-evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post evaluatie	meerjarig? (j/n; indien ja, laatste jaar)	Valt naleving subs.-voorwaarden onder reikwijdte accountants-verklaring ontvanger (j/n)
05.12 Naam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)							
05.12 Toeristisch beleid (v: 55 259; k: 66 342)	Het bevorderen van het toerisme in en naar Nederland d.m.v. het helpen creëren van zo gunstig mogelijke voorwaarden voor de betreffende sector.	Toeristische organisaties.	nee	Gerapporteerd in ontwerp-begroting 1999; toeristisch onderzoek, plan 1999-4, extern	EZ	ja, t/m 1999	ja
07.02 Beurzenprogramma Indonesië (v: 800; k: 1 000)	Uit hoofde van het financiële pakket dat aan Indonesië is aangeboden is een bedrag beschikbaar voor beurzen die in het kader van exporttransacties worden verstrekt. Het gaat om Indonesische studenten die hun bedrijfsrelevante (HBO, universitaire of postdoctorale) opleiding willen afronden in Ned., gekoppeld aan stages in het Ned. bedrijfsleven, alsmede om Nederlandse studenten die in Indonesië hun postdoctorale, HBO of universitaire bedrijfsrelevante opleiding willen afronden, gekoppeld aan stage in het Indonesische bedrijfsleven.	VNO/NCW.	nee	nvt, programma bestaat pas kort	-	nee	ja
07.05 Programma uitzending managers Oost-Europa/Management Centrum (v: 5 500; k: 5 574)	Assistentie verlenen bij het tot stand komen en het ontwikkelen van het MKB in de marktsector, met name op het gebied van management, productie, technologie, verkoop, distributie en marketing, financiële vraagstukken en administratie bij industriële ondernemingen, handel en diensten. Verzorgen van trainingen.	VNO/NCW.	nee	Plan 1994 nr. 22; gerapporteerd in ontwerp-begroting 1996		nee	ja
09.03 Energievoorzienings-onderzoek (v: 14 806; k: 1 706)	Onderzoek op het gebied van energievoorziening.	onderzoeks(-instellingen)	nee	diverse rapportages in ontwerp-begroting 1995 t/m 1998	divers	nee	ja

Art. nr. Naam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x 1 1 000)	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge- evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post eva- luatie	meerjarig? (j/n); indien ja, laatste jaar)	Valt naleving subs.- voorwaarden onder reik- wijdte accountants- verklaring ont- vanger (j/n)
09.05 Energieonderzoek door Energie Centrum Nederland (=ECN) (v: 64 867; k: 65 003)	Het ontwikkelen van fundamentele kennis en ervaring op diverse gebieden van de energievoorziening. Het onder- zoek richt zich zowel op deelgebieden van energievoorziening, vooral kerne- nergie, windenergie, kolen en brandstofcellen als op systeem- benaderingen.	ECN.	nee	Plan 1999-19, intern	-	nee	ja
09.06 Doelfinanciering NITG (v: 30 473; k: 30 473)	Het instandhouden en verder ontwikke- len van geowetenschappelijke en daarmee verband houdende technolo- gische kennis.	TNO.	nee	n.v.t.	-	ja, 2000	ja

Art. nr. Naam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge- evalueerd (/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post eva- luatie	Horizon- bepaling (/n); indien ja, jaar)	Valt naleving voorwaarden onder reik- wijdte accountants- verklaring ont- vanger (/n)
II b) Overig financieel instrumentarium: andere instrumenten							
02.02 Innovatieve overheids-aanbesteding (v: 10 000; k: 4 000)	Het bevorderen van innovatieve cluster- vorming d.m.v. innovatieve aan- besteding van projecten met een publiek karakter die per saldo in een betere prijs/prestatie-verhouding resul- teert voor de aanbestedder.	Grote aanbesteders binnen de overheid en daaraan gelieerde aanbesteders met een publieke taak.	TK 25 518, nr. 1	Plan 1999-14, extern	-	nee	ja
02.02 Aktieplan Elektronische snelweg (excl. Kred) (v: 122 304; k: 37 827)	Dit instrument beoogt met name de ontwikkeling en toepassing van nieuwe overheidsdiensten via de elektronische snelweg te stimuleren. Tevens worden in dit kader activiteiten ontplooid die gericht zijn op het oplossen van het millenniumprobleem.	De verschillende overheden en het millenniumplatform.	nee	Evaluatie van het actieplan is in 1998 aan de Kamer 24 565, nr. 7 gezonden	Kamer- stukken TK 1997/98 24 565, nr. 7	nee	ja
02.04 Overheids-aanschaffingen (v: 15 000; k: 12 731)	Stimulering technische vernieuwing in bedrijfsleven door gerichte overheids- vraag naar innovatieve producten/ diensten. Meer betrekken van het Nederlandse bedrijfsleven bij R&D op defensie- gebied.	Technologie gedreven ondernemingen.	nee	In 1993 geëva- lueerd onder primaire ver- antwoordelijk- heid van Defensie	-	nee	ja
02.07 Internationale ruimtevaart- programma's (v: 103 488; k: 133 793)	Deelname aan internationale ruimtevaartprogramma's van belang voor de Nederlandse industrie en kennisverwerving.	ESA + NIVR.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1996, extern	EZ	nee	ja
03.02 Versterking economische structuur (v: 13 929; k: 18 458)	Studies, voorbereiding, voorlichting en uitvoering van het industriebeleid (niet programmatisch deel).	Diverse opdrach- nemers.	n.v.t.	n.v.t.	-	nee	veelal niet
04.10 Onderzoek Ruimtelijk-Economisch Beleid (REB) (v: 12 925; k: 12 609)	Ontwikkeling en verspreiding van kennis ten aanzien van onder meer regionaal en ruimtelijk economisch beleid.	Onderzoeksinstel- lingen voorlichting/ advies-bureaus.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1999	EZ	nee	ja, indien omvang > f 50 000
05.02 Onderzoek en onderwijs MKB (v: 11 838; k: 13 617)	- Toepasbare kennisvermeerdering voor het MKB-beleid (onderzoek). - Waarborgen en instandhouden ondernemerschap (onderwijs).	onderzoeksinstituten alsmede cursus- gevende instanties.	nee	Jaarplan 1998-3	EZ	nee	ja

Art. nr. Naam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge- evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post eva- luatie	Horizon- bepaling (j/n); indien ja, jaar	Valt naleving voorwaarden onder reik- wijdte accountants- verklaring ont- vanger (j/n)
05.21 Marktwerking (v: 4 979; k: 6 984)	In samenwerking met consument- instellingen slechten van marktim- perfecties d.m.v. ondersteuning van projecten en onderzoeken.	Consumenten- organisaties en onderzoeksbureaus.	nee	-	-	nee	ja
05.22 Bidfrage Nederlands Meetinstituut (v: 28 669; k: 28 898)	Het toezicht op meetmiddelen, het beheer en de verwezenlijking van de nationale standaarden, het toezicht op de speelautomaten en assistentie bij wetgeving en vertegenwoordiging in internationale gremia.	NIMI.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1996	Kamer- stukken 1995/96, 24 284	nee	ja
07.02 Programma Economische Samenwerkingsprojecten (PESP (Stcrt. 1995/71) (v: 8 923; k: 7 854)	Het bevorderen van de export door het Nederlandse bedrijfsleven naar andere dan hoog-geïndustrialiseerde landen met activiteiten die gericht zijn op bila- terale economische samenwerking met deze landen. Het PESP richt zich uitsluitend op acti- viteiten in de voorfase van een project waarbij opdrachten aan Nederlandse bedrijven wordt verleend.	Nederlandse onder- nemingen en deskun- digen.	nee	Plan 1994, nr. 34; gerapporteerd in ontwerp- begroting 1996 Plan 1998-11		nee	ja
07.02 Investeringsfaciliteit opkomende markten (v: 20 000; k: 20 000)	Bevorderen van investeringen door het Nederlandse bedrijfsleven op andere opkomende markten dan Midden en-Oost-Europa door middel van het vermindern van de commerciële risico's voor de investeerders. Inge- steld naar aanleiding van de aanbeve- lingen van de TaskForce Export- instrumentarium.	NIB.	nee	nvt, faciliteit bestaat pas kort	-	nee	ja
07.02 Programma Samenwerking Indone- sië (v: 5 000; k: 3 825)	Overeenkomstig de doelstellingen van het Programma Samenwerking Oost- Europa ten behoeve van een pro- gramma voor economische samenwer- king en technische assistentie in Indonesië naar aanleiding van de aan- bevelingen van de TaskForce Export- instrumentarium.	Nederlandse onder- nemingen en overhe- den instellingen en ondernemingen in Indonesië.	nee	nvt, faciliteit bestaat pas kort	-	nee	ja
07.03 Garantiefaciliteit Opkomende Markten (v: 25 000; k: 25 000)	Beoogd de aansluiting tussen export- kredietverzekering en de ORET/ MILIEVprogramma's te verbeteren op landen waar de economische ontwikke- ling in potentie veelbelovend is.	SENO.	nee	nvt, regeling bestaat pas kort	-	nee	ja

Art. nr. Naam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge- evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post eva- luatie	Horizon- bepaling aanwezig (j/n; indien ja, jaar)	Valt naleving voorwaarden onder reik- wijdte accountants- verklaring ont- vanger (j/n)
07.04 Economische voorlichting en exportpromotie (v: 27 201; k: 29 653)	Stimulering van de internationalisering van het Nederlandse bedrijfsleven door het geven van informatie en voorlich- ting over buitenlandse markten aan internationaal opererende bedrijven of aan bedrijven die zich daarop voorbe- reiden, met name het MKB, en het bevorderen van de aanwezigheid van deze doelgroep op buitenlandse markten.	Nederlands bedrijfsle- ven.	nee	nvt	-	nvt	nee
07.05 SENO-faciliteit (v: 20 000; k: 10 000)	Het leveren van een bijdrage aan het proces van economische hervorming in de landen in Oost-Europa met inschakeling van het Nederlandse bedrijfsleven, via herverzekeringen door SENO.	SENO.	nee	Plan 1992 nr. 17; gerapporteerd in aparte brief aan parlement Plan 1998-6		nee	ja
07.05 Programma Samenwerking Oost- Europa (v: 108 387; k: 78 057)	Via gerichte opdrachtverlening Oost- Europese landen steun bieden bij het omschakelings-proces naar een markt- gericht bestel.	Nederlandse onderne- mingen en instellin- gen in Oost-Europa.	nee	Plan 1993 nr. 23; gerapporteerd met brief aan TK d.d. 19-10- 1993 Plan 1998-10		nee	ja
07.05 Investeringsfaciliteit opkomende markten (v: 45 000; k: 45 000)	Bevorderen van investeringen door het Nederlandse bedrijfsleven in Midden- en Oost-Europa door middel van het verminderen van de commerciële risico's voor de investeerders via borg- stelling.	NIB.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1999		nee	ja
07.05 Multilaterale projecten (v: 14 279; k: 18 225)	Het leveren van een bijdrage aan het omschakelingsproces naar een markt- gericht economisch bestel in Oost- Europa.	Midden- en Oost- Europese overheden, instellingen. en ondernemingen.	nee	Plan 1999-11, extern		nee	ja
07.05 Trustfonds (Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling (EBRD); wereldbank (WB) en de International Finance Corporation (IFC) (v: 8 000; k: 9 000)	Het leveren van een bijdrage aan het proces van economische hervorming in de landen in Oost-Europa met inschakeling van het Nederlandse bedrijfsleven.	Midden- en Oost- Europese onderne- mingen, overheden en instellingen.	nee	Gerapporteerd in ontwerp- begroting 1997 Plan 1999-11, extern		nee	ja

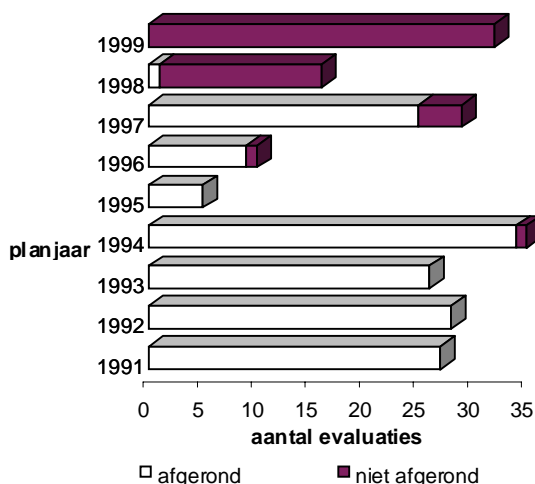
Art. nr. Naam financiële stimulans (budget verpl. + kas 1998 x f 1 000)	Doelstelling	Ontvanger	ex ante ge- evalueerd (j/n)	Datum en aard laatste ex-post evaluatie	Vindplaats laatste ex-post eva- luatie	Horizon- bepaling aanwezig (j/n); indien ja, jaar)	Valt naleving voorwaarden onder reik- wijdte accountants- verklaring ont- vanger (j/n)
09.01 Energiebesparingstechnologie (v: 55 372; k: 42 200)	Ontwikkeling en toepassing van energiebesparingstechnologie en ondersteuning van meerjaren- afspraken.	NOVEM.	nee	diverse rap- portages in ontwerp- begroting 1995 t/m 1998	divers	nee	ja
09.02 Duurzame energie (v: 27 500; k: 19 222)	Onderzoek op het gebied van duurzame energie.	NOVEM en projectbu- reau duurzame energie.	nee	diverse rap- portages in ontwerp- begroting 1995 t/m 1998	divers	nee	ja
09.04 Beleidsondersteuning en overige uitgaven (v: 7 769; k: 5 400)	Opdrachten in het kader van beleids- onderbouwing en beleids- voorbereiding en aanverwante gebieden.	bedrijven en onderzoeks- (-instellingen).	nee	n.v.t.	-	nee	ja, indien omvang > f 50 000

EVALUATIES

1. Inleiding

Jaarlijks rapporteert EZ in de ontwerpbegroting over de programmering en uitvoering van de evaluatiecyclus die in 1991 werd gestart. Naast een plan voor het nieuwe begrotingsjaar wordt gerapporteerd over resultaten van afgeronde evaluaties. Uitgangspunt is dat beleidsinstrumenten minimaal eens per vijf jaar worden doorgelicht.

De aansluitende grafiek en tabel geven een indicatief beeld van de evaluatie-inspanningen van EZ en van de stand van uitvoering van de geprogrammeerde evaluaties, onderverdeeld naar planjaar en voor het totaal van de planjaren t/m 1997.

Status van geplande evaluaties 1991-1997

	Geplande evaluaties in aantal en in %	
Totaal gepland tot en met 1997	160	100%
- waarvan afgerond	154	96%
- waarvan niet afgerond	6	4%

N.B.: Geabstraheerd is van 3 geplande evaluaties die definitief zijn komen te vervallen; voorts zijn uitgestelde evaluaties niet opgenomen onder het oorspronkelijke, maar onder het nieuwe planjaar.

Het vervolg van de bijlage is als volgt:

- Paragraaf 2 bevat het overzicht van de voor 1999 geplande evaluaties.
- Paragraaf 3 bestaat uit de rapportage van recent afgeronde evaluaties, voorzover daar niet eerder of separaat over is gerapporteerd.
- Paragraaf 4 sluit de evaluatiebijlage af met een totaaloverzicht met betrekking tot alle planjaren, voorzover deze planjaren inmiddels nog niet volledig zijn uitgevoerd.

2. Evaluatieplan 1999

Het evaluatieplan 1999 omvat 32 evaluaties. Per voorgenomen evaluatie zijn de volgende gegevens vermeld, mits van toepassing:

- de officiële naam van het instrument;

- het (onderdeel) van het begrotingsartikel waarop het instrument wordt geraamd;
- een indicatie van het financiële belang van het instrument;
- karakter van de evaluatie; betreft hier onder meer het onderscheid tussen een intern (EZ) of extern (onderzoeksbureau) uit te voeren evaluatie en een typering naar «ex ante»/«ex post», en «tussentijdse»/«eindevaluatie».

In de presentatie is onderscheid gemaakt tussen:

- A. Financiële instrumenten (subsidies, kredieten, garanties, e.d.);
- B. Vergunning stelsels.

A. Financiële instrumenten:

1. Instrument: Centrale IPR
(artikel 04.08–010, budget 1998: f 47,9 mln)
Karakter: externe tussentijdse evaluatie naar een gerichtere inzet van de regeling
2. Instrument: Bedrijfslocatiemonitor (BLM)
(geen artikel, bijdrage van onderzoeksartikel 04.10–020 ad f 0,6 mln)
Karakter: deels interne, deels externe evaluatie naar doel, proces, bereikte resultaten
3. Instrument: Europese Programma's – Interreg
(artikel 04.09–610, budget 1994–1999 f 40 mln)
Karakter: externe tussentijdse evaluatie van effecten en uitvoering
4. Instrument Toeristisch Instituten
(artikel 05.12, diverse subs (AVN, NBT, ANVV, NCB), budget 1998: f 45,0 mln)
Karakter: externe tussentijdse evaluatie van nieuwe financieringsstructuur
5. Instrument: StiREA
(artikel 04.10–010, budget 1998: f 78 mln)
Karakter: externe tussentijdse evaluatie van effecten en uitvoering
6. Instrument: Stimuleringsprogramma Impuls
(artikel: 02.12–010; geen budget meer voor geraamd)
Karakter: externe ex post eindevaluatie
7. Instrument: Vrijmarktprogramma
(artikel: 02.12–010; geen budget meer voor geraamd)
Karakter: externe ex post eindevaluatie
8. Instrument: IOP-Katalyse
(artikel: 02.12–040; budget periode 1994–1998: f 20 mln)
Karakter: externe ex-post (eind) evaluatie
9. Instrument: IOP-Beeldverwerking
(artikel: 02.12–040; budget periode 1996–1998: f 12 mln)
Karakter: externe ex-post (eind) evaluatie
10. Instrument: Bijdrage aan St. Publiek, Wetenschap en Techniek (PWT)
(artikel: 02.12–010; budget 1998: f 2,5 mln)
Karakter: gemengd

11. Instrument: Multilaterale projecten en Trustfonds
(artikel: 07.05-110 en -120; budget 1999: f 15 mln, resp. f 10 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie van beide instrumenten gezamenlijk naar doelbereik en doelmatigheid uitvoering
12. Instrument: Bedrijfsgerichte Technologisch Samenwerking (BTS)
(artikel: 02.02-800; budget 1999: f 86,8 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie naar doelmatigheid en doeltreffendheid
13. Instrument: Besluit subsidies maritiem onderzoek (SMO)
(artikel: 02.02-730; budget 1999: f 4,4 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie naar doelmatigheid en doeltreffendheid van maritiem onderzoek (SMO en bijdrage aan Nederlands instituut voor maritiem onderzoek)
14. Instrument: Innovatieve overheidsaanbesteding
(artikel: 02.02-750; budget 1999: f 19,7 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het eerste jaar van het nieuwe instrument
15. Instrument: Bijdrage aan TNO
(artikel 02.06-420; budget 1999 f 54,3 mln)
Karakter: externe, tussentijdse evaluatie naar bijdrage EZ aan TNO
16. Instrument: Nederland distributieland
(artikel 02.06-500; budget 1998 f 1 mln)
Karakter: externe ex post en ex ante evaluatie
17. Instrument: Nederlands Normalisatie Instituut (NNI)
(artikel 02.06-110 en 09.04-010; budget resp. f 2,1 mln en f 0,1 mln)
Karakter: externe, tussentijdse evaluatie
18. Instrument: Subsidies zeescheepsnieuwbouw
(artikel 03.05-010; budget f 55 mln)
Karakter: interne, tussentijdse evaluatie naar doelmatigheid en doeltreffendheid
19. Instrument: Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN)
(artikel: 09.05-010/020; budget 1998: f 56,9 mln)
Karakter: interne tussentijdse post evaluatie
20. Instrument: Novemprogramma Rationeel Energieverbruik in V&V (REV)
(artikel: 09.01-230; budget 1997-1998: f 18,3 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
21. Instrument: Novemprogramma Toepassing Windenergie (TWIN)
(artikel: 09.02-130; budget 1997-1998: f 35,9 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
22. Instrument: Novemprogramma zon-fotovoltaïsch
(artikel: 09.02-120; budget 1998: f 32,0 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
23. Instrument: Novemprogramma's Industrie
(artikel: 09.01-110; budget 1998: f 33,5 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie

24. Instrument: Novemprogramma's agrarische sector
(artikel: 09.01-240; budget 1998: f 5,3 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
25. Instrument: Novemprogramma's aardwarmte
(artikel: 09.32-111/112; oude programma's, geen nieuw budget)
Karakter: externe ex post evaluatie
26. Instrument: Novemprogramma's zon-termisch
(artikel: 09.01-110; budget 1998-1999: f 15,4 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
27. Instrument: Novem: programma's woningbouw en diensten
(artikel: 09.01-210; budget 1998: f 13,4 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
28. Instrument: Novem: Nieuwe Energie Conversie Technieken (NECT)
(artikel: 09.01-030/09.02-150; budget 1997-1998: f 14,5 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
29. Instrument: Novem: brandstofcellen
(artikel: 09.01-030; budget 1997-1998: f 16,0 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
30. Instrument: Novem: LOREEN
(artikel: 09.01-210; budget 1997-2000: f 13,8 mln)
Karakter: externe ex post evaluatie
31. Instrument: Hoge Flux Reactor (HFR)
(artikel: 0 903-110; budget 1996-1999: f 70,4 mln)
karakter: externe ex post / ex ante evaluatie
32. Instrument: onderzoeken radioactief afval
(artikel: 0 903-120; oude programma's: geen nieuwe budgetten)
karakter: externe ex post evaluatie

B. Vergunningstelsels:

Ten behoeve van de eindrapportage inzake «Vergunningen» (Kamerstukken II 1997/98, 24 656, nr. 7) heeft EZ recent alle vergunningstelsels op haar beleidsterrein bezien. Per 1 januari 1998 waren op EZ-terrein 56 stelsels in werking, verdeeld over de volgende groepen:

Groep	In werking op 1/1/1998
Europese verordeningen	10
Mijnwetgeving	34
Elektriciteitswetgeving	4
Individuele stelsels	8
Totaal	56

- 10 Stelsels komen niet voor heroverweging in aanmerking omdat deze verplicht zijn op grond van Europese verordeningen.
- In het kader van de herziening van de Mijn- en Elektriciteitswetgeving worden de betreffende (38) stelsels geëvalueerd.
- De (8) individuele stelsels zijn nader bezien.

- * vier stelsels maken het mogelijk om nadere regels te kunnen stellen, mocht dit in bijzondere situaties gewenst zijn; deze stelsels blijven gehandhaafd;
- * één stelsel trad per 1 januari 1998 in werking;
- * één stelsel is indirect gekoppeld aan dwingende Europese regelgeving en blijft gehandhaafd.
- * twee stelsels worden op korte termijn heroverwogen (betreft Wet op het consumentenkrediet en Vestigingswet bedrijven).

3. Rapportages over resultaten

In deze paragraaf is op beknopte wijze verslag gedaan van de uitkomsten van uitgevoerde evaluaties. Ingegaan wordt op de volgende elementen:

- aanduiding of een evaluatierapport naar de Tweede Kamer is gezonden; indien dit het geval is, is het betreffende Kamerstuknummer vermeld.
- de resultaten van het evaluatieonderzoek.
- de aanbevelingen die uit de resultaten voortvloeien.
- een aanduiding van wat er met de aanbevelingen is gedaan; het kan voorkomen dat de interne besluitvorming over de wijze waarop gebruik van de resultaten kan worden gemaakt, nog niet is afgerond.

Overigens wordt ook in de artikelsgewijze toelichting bij de begroting ingegaan op de uitkomsten en consequenties van recent uitgevoerde evaluaties, waardoor een zekere informatieoverlap ontstaat. Gemeend is echter dat de toegevoegde waarde van zowel de integratie van de evaluatieresultaten in de artikelsgewijze toelichting, als de afzonderlijke, centrale, weergave van evaluatieresultaten in de evaluatiebijlage zwaarder weegt dan het nadeel van deze overlap.

De uitkomsten per evaluatie luiden als volgt:

96-5 Instrument: Subsidieregeling Branchecentra voor Technologie (SBT) Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Ja, bij brief van 4 maart 1998 (Kamerstukken II 1997/98, 25 518, nr. 5)

Resultaat: De regeling draagt daadwerkelijk bij aan het doel om branchespecifieke technologische kennis bij middelgrote en kleine ondernemingen te vergroten via voorlichting, scholing en advisering. Met de subsidie is de aandacht voor technologie bij een groot aantal brancheorganisaties op een structureel hoger niveau gekomen, ook al neemt het aantal activiteiten na de subsidieperiode af.

Uit de evaluatie blijkt tevens dat de samenwerking tussen branchecentra en Syntens nog te wensen overlaat; met de kennisinstellingen is de samenwerking wel intensiever; tussen de branchecentra wordt nauwelijks samengewerkt.

Aanbevelingen & Gebruik: In het evaluatierapport zijn geen aanbevelingen geformuleerd. Eind 1998 loopt de huidige regeling af. Het rapport is een belangrijke input voor de beantwoording van de vraag of, en zo ja in welke vorm, de regeling na 1998 zal worden voortgezet. Daarnaast zullen ook de huidige inzichten over het innovatiebeleid een rol spelen. Zoals meegedeeld in de brief van 4 maart 1998 zal de Tweede kamer ruim voor de beëindiging van de huidige regeling worden geïnformeerd.

97-2 Instrument: Referentie projecten milieutechnologie

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Uit de evaluatie blijkt dat de regeling vaak essentieel is om potentiële afnemers te bewegen de nieuwe milieutechnologie aan te schaffen en te implementeren. Ook worden de economische- en milieueffecten van de met de regeling ondersteunde projecten positief beoordeeld.

De uitvoering van de regeling door Senter wordt over het algemeen als efficiënt beoordeeld, de gebruikers van de regeling zijn tevreden over de monitoring door Senter. De geraadpleegde bedrijven geven aan dat een first mover faciliteit naar verwachting een positief effect zou hebben gehad op de marktintroductie van nieuwe milieutechnologie. Tevens is een kader gegeven voor de nulmeting van de first mover faciliteit.

Aanbevelingen: De aanbevelingen van de onderzoekers zijn op hoofdlijnen: geef zekerheid omtrent de continuïteit van de regeling, verbeter de voorlichting omtrent de regeling onder meer ten aanzien van de selectiecriteria, verbeter de monitoring van de behaalde milieuwinst. Tevens wordt geadviseerd de haalbaarheid van een opschalingsverzekering te onderzoeken (first mover faciliteit).

Gebruik: De aanbevelingen worden overgenomen. De regeling wordt in 1999 gecontinueerd. Er wordt tevens gewerkt aan het opzetten van een first mover faciliteit.

97-3a Instrument: IC-netwerk – bestuurlijke en organisatorische kant
Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Expertoordeel waarin een aantal mogelijke bestuursstructuren voor een netwerk-organisatie op hun sterke en zwakke punten zijn beoordeeld. Het «één-concernmodel» kwam hieruit als een reële mogelijkheid naar voren.

Aanbevelingen: «Eén-concern-model» is te overwegen model voor nieuwe structuur.

Gebruik: Het rapport is gebruikt bij de opzet van de nieuwe bestuursstructuur van het IC-netwerk (nu: Syntens).

97-3b Instrument: IC-netwerk – resultaten van het netwerk

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Ja, Kamerstukken II 1997/98, 24 229, nr. 14.

Resultaat:

- ICa halen in vergelijking met evaluatie uit 1993 een gelijke, en zeker niet mindere, score voor wat betreft de waardering van de bedrijven voor de geleverde prestaties; deze score mag echter niet tot genoegzaamheid leiden en er zijn zeker nog verbeterpunten te noemen.
- De rol en positie in de kennisinfrastructuur, zoals die in 1993 is vastgesteld, is herbevestigd.
- De verbreding van «technologische innovatie» naar «innovatie gelieerd aan strategie en bedrijfsvoering is definitief doorgebroken.

Aanbevelingen:

- De communicatie met de stakeholders moet verbeterd worden.
- Het IC-netwerk moet zich meer gaan richten op de (nog) minder innovatieve bedrijven (volgers).
- De professionalisering van het netwerk moet verbeterd worden.

Gebruik:

- Naar aanleiding van het onderzoek zal Syntens een monitoringsprogramma opzetten voor het meten van de effectiviteit van zijn inspanningen.
- Interne professionalisering en effectiviteit van Syntens vormen vaste punten op het overleg tussen EZ en Syntens.

97-6 Instrument: Toeleveren en Uitbesteden

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Uit de evaluatie blijkt dat de doelstellingen van het programma zijn gerealiseerd. De uitvoering van het programma heeft in het algemeen effectief en efficiënt plaats gevonden. De knelpunten die worden signaleerd zijn: gebrek aan voldoende gekwalificeerde mainsuppliers, onvoldoende technologische kennis en kennismanagement bij toeleveranciers, beleid van uitbesteders is niet eenduidig, bewustwording en bedrijfsvoering zijn nog niet optimaal.

Aanbeveling: Het bureau noemt de volgende aandachtspunten voor beleid: vergroten van het aantal mainsuppliers, verbeteren van technologiegehalte en het kennismanagement bij toeleveranciers, het stimuleren van netwerkvorming, het verbeteren van de bedrijfsvoering bij toeleveranciers, meer (internationale) marktorientatie bij toeleveranciers en stimuleren van scholing en opleiding.

Gebruik: Het programma is per 1/1/97 beëindigd en opgegaan in de BTS-regeling. De aanbevelingen worden betrokken bij het flankerend beleid. De aanbevelingen geven geen aanleiding tot het in standhouden van een specifiek T&U-instrument.

97-9 Instrument: Tenders Industriële Energiebesparing (TIEB)

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Uit de evaluatie blijkt dat de TIEB zowel ten aanzien van de directe effecten als ten aanzien van de indirecte effecten ruim voldaan heeft aan de oorspronkelijke doelstelling (het bevorderen van rendabele bedrijfsinvesteringen in nieuwe energiebesparende technieken en/of bestaande technieken waarvan de toepassing in Nederland nog niet gebruikelijk is). De TIEB heeft daarbij een groot bereik gehad, waarbij de verdeling van de gelden over de verschillende sectoren in balans is met het energiebesparingspotentieel van de betreffende sectoren. Ook de uitvoering van de regeling door Novem is als adequaat beoordeeld, zowel ten aanzien van de beoogde directe effecten als ten aanzien van de beoogde indirecte effecten.

Het werkingsgebied van de TIEB is echter niet uniek; waarbij met name tussen TIEB en BSE (Besluit Subsidies Energieprogramma's) sprake is van overlap. Verder blijkt dat een groot deel van de gehonoreerde projecten ook zonder TIEB-subsidie zou zijn uitgevoerd. Zonder TIEB-subsidie vindt de kennisoverdracht echter niet plaats in de mate waarin het met TIEB-subsidie het geval is. Een groot deel van de niet-gehonoreerde projecten is toch uitgevoerd, zij het soms vertraagd.

Aanbeveling: Bij voortzetting van de TIEB wordt in de evaluatie geadviseerd om:

- ten behoeve van een betere inschatting van de directe en indirecte effecten de gerealiseerde besparingen meer structureel te checken;
- de innovativiteit meer internationaal en intersectoraal te gaan toetsen;
- het subsidiebedrag te flexibiliseren, zodat het beter kan worden toegesneden op de per project af te dekken risico's en verwachte effecten.

Gebruik: Inmiddels is een werkgroep ingesteld, waarin ook Novem betrokken is, die een integratie van TIEB en BSE gaat uitwerken. Daarbij wordt er naar gestreefd deze integratie per 1 januari 1999 te effectueren.

97-10 Instrument: Subsidieregeling Energiebesparings & Milieudadviezen (E&M)

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Uit de evaluatie blijkt dat de regeling effectief is: bedrijven zien de subsidie voor E&M-adviezen als een belangrijke aanleiding om een adviseur in te schakelen voor het uitbrengen van een advies. Deze adviezen zijn aanleiding om concrete maatregelen te nemen en om ook in de toekomst structureel aandacht aan energiebesparing en/of milieu te schenken.

Vooraf voor kleinere bedrijven, blijkt de adviesregeling steeds meer van belang.

In de huidige E&M hebben veel adviesaanvragen betrekking op energie. Het aantal adviesaanvragen voor M- en gecombineerde E&M-adviezen neemt echter af. De administratieve eisen ten aanzien van het M-deel zijn hier debet aan. Daarbij komt nog dat de daling van het aantal aanvragen voor M-adviezen te maken heeft met een terughoudende opstelling van adviesbureaus.

Aanbeveling: Indien de overheid overweegt de E&M-adviesregeling voort te zetten, wordt geadviseerd:

- De opzet van het M-deel van de regeling te herzien en beter aan te sluiten bij de praktijk, het gaat dan met name om de eisen die worden gesteld aan de inventarisatie van een gedetailleerde stoffenhuishouding;
- De procedures voor de afhandeling van aanvragen en de beoordeling van rapporten te herzien, want deze toetsing lijkt op dit moment voor alle partijen onbevredigend;
- De bekendheid met de E&M-adviesregeling te vergroten bij bedrijven, adviseurs en intermediairs (waaronder overheden); de E&M-adviesregeling zou meer in samenhang met andere stimuleringsprogramma's naar buiten moeten worden gebracht;
- De combinatie van energie- en milieuadviezen te handhaven.

Gebruik: Bij de opzet van een nieuwe regeling voor E&M-adviezen, die medio 1998 operationeel wordt, is met de analyses en adviezen uit de evaluatie rekening gehouden. Gelet op de sterke behoefte van het MKB om vanuit één loket te worden bediend, tegelijkertijd de combinatie van de energie- en milieuadviezen te handhaven en de samenhang met ander instrumentarium te vergroten, wordt gezocht naar integratie van de E&M-regeling in het programma Schoner Producteren.

97-13 Instrument: Novem

Rapport aan Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: In 1997 is een externe audit uitgevoerd van het primaire proces en de bedrijfsvoering van Novem. De audit had tot doel vast te stellen welke doelmatigheidsverbeteringen mogelijk zijn in de uitvoering van de opdrachten van bijvoorbeeld het Ministerie van Economische Zaken. Hierbij werd niet gekeken naar de effectiviteit van de uitgevoerde programma's, omdat deze aan afzonderlijke beoordelingen worden onderworpen. De audit droeg het karakter van een preventieve bedrijfsdoorlichting zonder taakstelling vooraf, waarbij tevens oplossingsrichtingen werden aangedragen. Centrale bevinding was, dat er inzichtelijker en planmatiger gewerkt kan worden.

Aanbevelingen: De audit doet aanbevelingen op het gebied van ontwikkeling en operationalisering van programma's, programma-uitvoering en beheer, organisatiecultuur, aansturing management en ondersteunende processen.

Gebruik: Mede op basis van de resultaten van de audit heeft Novem verbeteracties geformuleerd en in uitvoering genomen. Aangezien de audit als onderdeel van een continu verbeterproces wordt gezien, zal eind 2000 een nieuwe audit worden uitgevoerd.

97-17 Instrument: Kredietregeling milieugerichte productontwikkeling

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Gebruik: De aanbevelingen worden overgenomen met uitzondering van de aanbeveling ten aanzien van de extra haalbaarheidsfaciliteit. Hiervoor bestaat reeds de HMKB-regeling. De MPO-regeling zal in 1999 worden gecontinueerd.

97-22 Instrument: Meerjarenprogramma Intersectorale Nieuwe Technologieën (MINT)

Rapport aan Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Belangrijkste conclusie van de evaluatie is dat MINT goed op koers lijkt te liggen, gezien de al geleverde bijdrage aan de energiebesparingsdoelstelling en de basis die is gelegd om daarop voort te bouwen. Precieze kwantificering van de mate van doelbereiking bleek evenwel niet goed mogelijk door het kwalitatieve karakter van de doelstellingen van MINT. Het succes van MINT hangt samen met de gevolgd clusterbenadering, waarin partijen- eindgebruikers, apparaten-

bouwers en kennisinstituten – bijeen worden gebracht. Het technology push karakter van MINT maakt het evenwel niet altijd gemakkelijk aansluiting te vinden met de markt. Ook de beperkte industriële basis in Nederland kan daar belemmerend in werken. Verschillende van de ontwikkelde technologieën zijn inmiddels voldoende rijp om ondersteuning vanuit MINT te kunnen stopzetten; andere technologieën dienen zich als potentiële kandidaten voor ondersteuning door MINT aan.

Aanbevelingen: Aanbevolen wordt een scherper stuur- en beoordelingskader voor MINT te ontwikkelen. Voorts worden diverse suggesties gedaan om de de marktgeoriënteerdheid van het programma te vergroten. Het kenmerkende karakter van MINT, nieuwe technologieën tot rijpheid brengen, zou behouden moeten blijven.

Gebruik: Een vervolg op MINT is in voorbereiding. Daarbij speelt een heroriëntatie op de relevante technologieën; dit in samenhang met de gewenste stimulering van zgn. doorbraaktechnologieën.

97–23 Instrument: Energiewinning uit Afval en Biomassa (EWAB)

Rapport aan Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: De evaluatoren omschrijven hun algemene indruk van het EWAB-programma en het EWAB-management als «zeer positief». De tot op heden gevoerde strategie van brede stimulering en activering van initiatieven heeft er toe bijgedragen dat er nu een breed draagvlak is voor energie uit afval en biomassa en dat de kennisachterstand van Nederland in belangrijke mate is ingelopen. Voorts zijn dankzij het programma concrete installaties gerealiseerd. EWAB heeft gezag opgebouwd in de markt, waardoor de invloed van EWAB verder reikt dan die van het beschikbare budget.

Aanbevelingen: Aanbevolen wordt programma-strategie, plannen en acties meer kwantitatief te onderbouwen, teneinde deze beter toetsbaar en beheersbaar te maken.

De onderzoekers positioneren een toekomstig EWAB-programma temidden van andere stimuleringsmaatregelen die voor energie uit afval en biomassa van belang kunnen zijn. Binnen een in overleg met doelgroepen, overheid en management van andere stimuleringsmaatregelen vastgesteld strategiekader zou EWAB voor een optimale inzet van eigen en andere middelen kunnen zorgdragen. Dit is vooral van belang omdat inmiddels een fase is bereikt waarin relatief kostbare projecten aan de orde komen en keuzes moeten worden gemaakt.

Gebruik: De conclusies en aanbevelingen worden meegenomen bij de voorbereiding van het nieuwe meerjarenprogramma.

97–24 Instrument: Meerjarenafpraak met industrie over energiebesparing

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Ja.

Resultaat: Het algemene beeld van MJA's zoals dat uit het onderzoek naar voren komt, is positief. MJA's leveren een aantoonbaar grote bijdrage aan de gegenereerde energie-efficiencyverbetering; bijna een verdubbeling van wat autonoom bewerkstelligd zou zijn. Dankzij het onderzoek is meer duidelijkheid verkregen over hoe bedrijven MJA's ervaren en welke leereffecten er gedurende het MJA-proces zijn opgetreden.

Zo is energiebesparing mede dankzij MJA's bij het management hoger op de agenda gekomen en worden activiteiten op energiegebied (beter) gestructureerd en investeringen in energiebesparing serieuzer overwogen.

Aanbevelingen: De belangrijkste aanbevelingen betreffen een versterking van de rol van Energiebesparingsplannen, uniformering van toegepaste monitoringsystematiek(en), scherpere besparingsdoelstellingen en grotere openheid over de bereikte resultaten.

Gebruik: Aanbevelingen worden meegenomen bij de voorbereiding van de tweede generatie MJA's die voor de jaren 2000 en later zullen worden afgesloten.

97-25 Instrument: Investeringsfaciliteit Midden- en Oost-Europa (IFMOE)

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: IFMOE is op beleidsinhoudelijk gebied zowel doeltreffend als doelmatig. Inhoudelijk behoeft de faciliteit dan ook geen aanpassingen, behoudens de reeds ingezette verlaging van de ondergrens van f 1 mln. naar f 100 000,- t.b.v. het MKB.

Aanbevelingen: Qua uitvoering constateert KPMG een verbeterpunt voor de communicatie tussen EZ en de uitvoerende instantie de Nederlandse Investeringsbank (NIB). Daarnaast is KPMG van mening dat het borgstellingsplafond (150%) per verstrekt krediet verlaagd zou kunnen worden en dat ook bezien zou moeten worden in hoeverre de dekking per krediet (nu 100%) meer zou kunnen aansluiten aan het uitstaande risico.

Gebruik:

- Verlaging van de ondergrens van f 1 mln naar f 100 000,-. Implementatie wacht nog op formele goedkeuring EU.
- Ter verbetering van de communicatie tussen EZ en de NIB is reeds een kwartaaloverleg geëffectueerd. Een betere communicatie tussen EZ en de NIB komt ook tot uitdrukking in de in 1997 ingevoerde Kredietcommissie, waarin zowel vertegenwoordigers van de NIB als van EZ deelnemen.
- Aanbevelingen inzake borgstellingsplafond worden in de loop van 1998 nader onderzocht.

97-26 Instrument: Luchtvaartcluster

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Ja, Kamerstukken II 1997/98, 25 820, nr. 1.

Resultaat: Nadat Arthur D. Little deelname aan internationale vliegtuigprogramma's heeft aangegeven als optie voor het voortbestaan van de Nederlandse luchtvaartcluster hebben de betrokken departementen een aantal beleidsscenario's uitgewerkt. Een van deze scenario's heeft als kenmerk de participatie in internationale vliegtuigontwikkelingsprogramma's. Om de concrete kansen van de industrie in dit scenario te bezien heeft Booz Allen & Hamilton onderzoeken uitgevoerd naar enkele concrete programma's. Hieruit kwam naar voren dat er voldoende mogelijkheden bleken te bestaan voor Nederlandse bedrijven en instituten om substantieel te participeren (met hoogwaardig werk) in internationale programma's.

Aanbevelingen: BAH komt tot de conclusie dat er goede mogelijkheden zijn voor de Nederlandse industrie bij participatie in deze programma's.

Gebruik: Het Kabinet heeft ultimo 1997 gekozen voor het scenario waarbij deelname aan internationale vliegtuigprogramma's mogelijk wordt gemaakt.

97-28 Instrument: WVA/S&O-vermindering

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: Voor de WBSO is een nieuwe evaluatiemethodiek ontwikkeld, om zowel de invloed van de regeling op de S&O-inspanningen vast te stellen (R&D-input) als ook op de S&O-output van bedrijven en de economische prestaties van bedrijven. Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkelde methodiek goed werkt. De evaluatie heeft onder andere aangetoond dat de WBSO leidt tot meer S&O-werknemers bij de deelnemende bedrijven. Ook zijn er positief significante relaties gevonden (deels voor sub-groepen van deelnemende bedrijven) tussen de mate van S&O-intensiteit en de mate van S&O-output en tussen de S&O-output en de economische prestaties van bedrijven.

Aanbeveling: De onderzoekers hebben géén beleidsmatige aanbevelingen over de regeling gedaan, maar zich geconcentreerd op aanbevelingen over de wijze van toekomstige evaluaties. Daarbij zijn opmerkingen

gemaakt over het verschillend benaderen van de doelgroepen binnen het ondernemersbestand, de bruikbaarheid van de indicatoren, het meten van spill-over effecten etc.

Gebruik: De evaluatie-opzet wordt nu ook gehanteerd voor de evaluatie van de samenwerkingsregelingen en de KREDO. Direkte wijzigingen van de regeling zijn op grond van deze evaluatie niet voorzien.

98-2 Instrument: IOP-oppervlaktetechnologie

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Neen.

Resultaat: In eerste fase van dit IOP is veel bereikt. IOP heeft geleid tot vergroting van technisch-wetenschappelijke kennis die aansluit bij de interesses van bedrijfsleven en wetenschap. Binnen de samenwerking rond dit IOP is een goed netwerk ontstaan. Overdracht van de ontwikkelde kennis naar derden, met name het MKB, verloopt moeizaam, alhoewel hiervoor wel veel activiteiten zijn ondernomen. Er is sprake van enige vorming van zwaartepunten in dit wetenschappelijke gebied. De organisatie en beheer van het IOP zijn goed. Er is een goede basis gelegd voor een succesvolle voortzetting in een tweede fase.

Aanbevelingen: Na nieuwe oriëntatie op wetenschappelijke terrein voortzetting in een tweede fase.

Gebruik: Evaluatie is uitgevoerd ten behoeve van Stuurgroep IOP (EZ voorzitter). Evaluatie en aanbevelingen daarin worden door Stuurgroep gebruikt ten behoeve van beslissing over voortzetting van dit IOP (juni 98).

Niet-financiële instrumenten (wetgeving)

97-8 Instrument: Drank en horecawet/Vestigingswetbedrijven¹

Rapport aan de Tweede Kamer gezonden: Ja, met brief van 29 januari 1998.

Resultaat: De wijzigingen in de Drank- en Horecawet en de Vestigingswet bedrijven 1954 worden in zijn algemeenheid als positief ervaren. Ook de instelling van twee loketten en twee vergunningen worden niet als belemmerend beschouwd, maar leveren wel tijdswinst op voor zowel de gemeenten als de Kamers van Koophandel. De ondernemers hebben geen negatieve gedachten over de opsplitsing van beide wetten en vinden een opdeling wel logisch.

Aanbevelingen: Er hoeft niets gewijzigd te worden in de huidige situatie.

Gebruik: Geen acties noodzakelijk.

4. Stand van zaken vorige evaluatieplannen

Onderstaand is in tabelvorm een overzicht gegeven van instrumenten die in voorgaande evaluatieplannen zijn opgenomen. Omdat de planjaren 1992, 1993 en 1995 geheel zijn gerealiseerd, zijn deze niet meer in onderstaand overzicht opgenomen².

De tabel vermeldt de volgende gegevens.

- Eerste en tweede kolom: het planjaar en volgnummer van de evaluatie;
- Derde en vierde kolom: het begrotingsartikel en de omschrijving van het instrument;
- Laatste kolom bevat één van de volgende meldingen:
 - * het jaartal van de ontwerpbegroting waarin gerapporteerd is over de resultaten van de evaluatie;
 - * «volgt», indien de evaluatie nog niet is afgerond; «verschoven», indien de evaluatie is komen te vervallen in het oorspronkelijke jaarplan en (onder een nieuw nummer) is doorgeschoven naar een nieuw jaarplan;
 - * «TK», indien niet gerapporteerd is in de ontwerpbegroting, maar in een aparte brief aan het parlement.

¹ Onder nummer 1997-8 valt ook tweede meting naar toepassing van Groepsactierecht. Deze meting wordt meegenomen in uitgebreide evaluatie die in 1998 plaatsvindt; rapportage daarover in begroting 2000. De reeds uitgevoerde evaluatie betrof de samenhang tussen de Drank- en horecawet en de Vestigingswet bedrijven. De Vestigingswet wordt ook zelfstandig geëvalueerd (zie onderdeel B Vergunningstelsels van paragraaf 2).

² De definitieve gegevens over het planjaar 1992 zijn vermeld in de evaluatiebijlage van de ontwerpbegroting 1995. Voor de planjaren 1993 en 1995 kan de evaluatiebijlage van de ontwerpbegroting 1997 geraadpleegd worden.

JAARPLAN	NR.	ART.	INSTRUMENT	RAPPORT IN JAARPLAN
Planjaar 1994				
1994	1	0409	CO-FINANCIERING EFRO	1995
1994	2	0410	BEDRIJFSOMGEVINGSBELEID (BOB)	1996
1994	3	0408	PREMIEREGELING STIMULERING ONTWIKKELING LELYSTAD (PSOL)	1995
1994	4	0202	IOP-TECHNISCHE KERAMIEK	1996
1994	4	0202	IOP-KOOLHYDRATEN	1996
1994	4	0202	IOP-POLYMEREN: COMPOSITEN EN BIJZONDERE POLYMEREN	1997
1994	5	0206	KENNISINFRASTRUCTUUR EN GROTE BEDRIJVEN (TNO)	verschoven
1994	6	0202	TELEMATICA GIDS PROJECTEN (TGP)	1996
1994	7	0202	KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN (KMO)	1996
1994	8	0204	BEDRIJFSGERICHT TECHNOLOGISCH ONDERZ. COLLECTIVITEITEN (BTOC)	1997
1994	9	0206	SUBSIDIES TBV INDUSTRIËLE ONTWIKKELING (CMO, MARIN)	1996
1994	10	0303	KWALITEIT EN LOGISTIEK (K&L)	1995
1994	11	0212	ADVIESRAAD WETENSCHAPS- EN TECHNOLOGIEBELEID (AWT)	1996
1994	12	0201	ONDERZOEK EN VOORLICHTING TBV TECHNOLOGIEBELEID	1999
1994	12	0410	ONDERZOEK EN EVALUATIE REGIONAAL BELEID	1999
1994	12	0502	BELEIDSONDERBOUWEND ONDERZOEK	volgt
1994	12	0512	TOERISTISCH ONDERZOEK	1999
1994	13	0602	BESLUIT SUBSIDIES ENERGIEBESPARENDE TECHNIEKEN (BSET)	verschoven
1994	14	0602	NOVEMPROGRAMMA'S INDUSTRIE	1996
1994	15	0602	NOVEMPROGRAMMA AGRARISCHE SECTOR	1996
1994	16	0603	NOVEMPROGRAMMA'S AARDWARMTE EN ZON-THERMISCH	1996
1994	16	0603	NOVEMPROGRAMMA'S AARDWARMTE EN ZON-THERMISCH	1996
1994	17	0603	KOLENBELEID	1997
1994	18	0604	ENERGIEONDEROEK CENTRUM NEDERLAND (ECN)	1996
1994	19	0705	TIJDELIJKE REGELING HERVERZEKERING INVEST. OOST-EUROPA (TRHIO)	1996
1994	20	0705	INVESTERINGSBEVORDERING- EN TECHN. ASSISTENTIE O-EUROPA (IBTA)	1996
1994	21	0705	SUBSIDIEREGELING CLINGENDAEL	1995
1994	22	0705	PROGRAMMA UITZENDING MANAGERS OOST-EUROPA (PUM)	1996
1994	23	0705	SUBSIDIEREGELING POLITIEKE PARTIJEN	1995
1994	24	0301	CRISISBEHEERSING	1998
1994	25	0202	STIMULERING EERSTE TOEPASSING MICRO-ELECTRONICA (MITOE)	1995
1994	26	0203	MEMORANDUM OF UNDERSTANDING NEDERLAND NOORWEGEN (MOU)	1995
1994	27	0511	NEDERLAND DISTRIBUTIELAND (NDL)	1995
1994	28	0203	MICRO-ELECTRONICASTIMULERING	1995
1994	29	0212	TRANSMIT-BEDRIJFSTAKVERKENNINGEN	verschoven
1994	30	0212	STIMULERINGSPROGRAMMA IMPULS	verschoven
1994	31	0212	VRIJMARKTPROGRAMMA	verschoven
1994	32	0521	STICHTING GESCHILLENCOMMISSIE CONSUMENTENAANGELEGENHEDEN (SGC)	1996
1994	33	0408	SUBSIDIEREGELING REGIONALE INVESTERINGSPROJECTEN (IPR)	1996
1994	34	0702	PROGRAMMA ECONOMISCHE SAMENWERKING PROJECTEN (PESP)	TK
Planjaar 1996				
1996	1	0203	BEDRIJFSGERICHTE TECHNOLOGIESTIM. INTERN. PROGR. (BTIP/EUREKA)	zie 1998-14
1996	2	0202	IOP-INDUSTRIËLE EIWITTEN	1997
1996	3	0202	CLUSTERBELEID	1998
1996	4	0212	TRANSMIT-BEDRIJFSTAKVERKENNINGEN	volgt
1996	5	0501	SUBSIDIEREGELING BRANCHECENTRA VOOR TECHNOLOGIE (BCT)	1999
1996	6	0501	SUBSIDIE AFDELING OCAP VAN IMKN	1998
1996	7	-	WET BEVORDERING SPEUR- EN ONTWIKKELINGSWERK (WBSO)	1997
1996	8	0705	PASSAGE	1998
1996	9	0202	REGELING INFORMATIETECHNOLOGIE (IT)	1998
1996	10	0202	PBTS-BIOTECHNOLOGIE	1998
1996	11	0202	PBTS-MILIEUTECHNOLOGIE	1998
Planjaar 1997				
1997	1	0202	INNOVATIEGERICHTE ONDERZOEKPROGRAMMA'S VERF (IOP)	1998
1997	2	0202	REFERENTIEPROJECTEN MILIEUTECHNOLOGIE	1999
1997	3	0205	IC NETWERK	1999
1997	4	0206	INSTITUUT VOOR NEDERLANDSE KWALITEIT (INK)	1998
1997	5	0212	KENNISDRAGERS IN HET MKB (KIM)	1998
1997	6	0303	TOELEVEREN EN UITBESTEDEN (T&U)	1999
1997	7	0203	TECHNOLOGISCHE SAMENWERKING MET INDONESIË	zie 1998-14
1997	8	-	GROEPSACTIERECHT	volgt
1997	8	-	VESTIGINGSWETGEVING (DRANK EN HORECAWET/VEST.WET BEDRIJVEN)	1999
1997	9	0901	TENDERS INDUSTRIËLE ENERGIEBESPARING (TIEB)	1999
1997	10	0901	SUBSIDIEREGELING ENERGIEBESPARINGS- & MILIEU-ADVIEZEN (E&M)	1999
1997	11	0901	TENDERREGELING NIEUWE ENERGIE-EFFICIENTE COMB. WKS (NEWS)	1998

JAARPLAN	NR.	ART.	INSTRUMENT	RAPPORT IN JAARPLAN
1997	12	0902	ZONNEBOILER-REGELING	volgt
1997	13	09	UITVOERING PROGRAMMA'S EN REGULINGEN DOOR NOVEM	1999
1997	14	0202	ECONOMIE, ECOLOGIE EN TECHNOLOGIE (EET)	volgt
1997	15	0202	HAALBAARHEIDSPROJECTEN MKB (HMKB)	1998
1997	16	0209	REGELING ONTWIKKELINGSKREDIETEN ELECTRONISCHE DIENSTEN (KREDO)	volgt
1997	17	0209	KREDIETREGELING MILIEUGERICHTE PRODUCTONTWIKKELING (MPO)	1999
1997	18	0155	AGENTSCHAP SENTER	TK
1997	19	0213	INDUSTRIEFACILITEIT	1998
1997	20	0408	DECENTRALE INVESTERINGSPREMIEREGELING (IPR)	1998
1997	21	0409	CO-FINANCIERING PROGRAMMA'S EUROPESE COMMISSIE	1998
1997	22	0901	MEERJARENPROGRAMMA INTERSECTORALE NIEUWE TECHNOLOGIEËN (MINT)	1999
1997	23	0902	ENERGIEWINNING UIT AFVAL EN BIOMASSA (EWAB)	1999
1997	24	-	MEERJARENAFSPRAAK MET INDUSTRIE OVER ENERGIEBESPARING	1999
1997	25	0705	INVESTERINGSFACILITEIT MIDDEN- EN OOST-EUROPA (IFMOE)	1999
1997	26	0208	BEVORDERING VLIEGTUIGINDUSTRIE EN RUIMTEVAART	1999
1997	27	0202	TNO/MKB-INITIATIEF	1998
1997	28	-	WVA/S&O-VERMINDERING (VOORHEEN WBSO)	1999
1997	29	0409	INTEGRAAL STRUCTUURPLAN NOORDEN DES LANDS (ISP)	1998
Planjaar 1998				
1998	1	0212	IOP-METALEN	volgt
1998	2	0212	IOP-OPPERVLAKTE	1999
1998	3	0502	ECONOMISCH INSTITUUT VOOR HET MKB (EIM)	volgt
1998	4	0705	FACILITEIT INVESTERINGSBEVORDERING+TECHNISCHE ASSISTENTIE (IBTA)	volgt
1998	5	0901	NOVEMPROGRAMMA WARMTEVOORZIENING	volgt
1998	6	0705	SENO-FACILITEIT (voorheen: LEASE-FACILITEIT)	volgt
1998	7	-	WET OP HET CONSUMENTENKREDIET	volgt
1998	8	0703	BESLUIT EXPORT STEUN (BSE)	volgt
1998	9	0705	PROGRAMMA STARTERS BUITENLANDSE MARKTEN (PSB)	volgt
1998	10	0705	PROGRAMMA SAMENWERKING OOST-EUROPA (PSO)	volgt
1998	11	0702	PROGRAMMA ECONOMISCHE SAMENWERKING PROJECTEN (PESP)	volgt
1998	12	0503	BORGSTELLINGSREGELINGEN (BBMKB)	volgt
1998	13	0401	REGIONALE ONTWIKKELINGSMAATSCHAPPIJEN	volgt
1998	14	0203	INTERNATIONALE SAMENWERKING (BTIP, INDONESIAË)	volgt
1998	15	0212	IOP (REGELING ALS GEHEEL)	volgt
1998	16	0901	NIEUWE E-EFFICIËNTE COMBINATIES W/K-SYSTEMEN (NEWS)	volgt

Opmerking bij planjaar 1998: Het oorspronkelijk vastgestelde evaluatieprogramma 1998 is met 9 posten uitgebreid. Het gaat om de nummers 1998-8 t/m 1998-16. De evaluatie onder nummer 1998-14 (BTIP/Techn. samenwerking Indonesië) betreft de afgevoerde evaluaties 1996-1 en 1997-7 die opnieuw – maar nu onder gezamenlijk nummer – opgevoerd zijn in het planjaar 1998.

BIJLAGE 8
OVERZICHT ECONOMISCHE EN FUNCTIONELE CLASSIFICATIES
Overzicht a1. Uitgaven per (macro-)economische categorie met totalen per economische hoofdgroep

Code	Omschrijving	t-2	t-1	Uitgaven t
01	Niet verdeeld	0	6 306	- 36 812
03	Interne verrichtingen (Uitgaven)	55 449	73 457	57 389
0		55 449	79 763	20 577
11	Beloning van werknemers	440 957	475 573	463 591
12	Overige goederen en diensten	314 688	357 030	381 207
1	Output, intermed. verbruik, afschr. en beloningen	755 645	832 603	844 798
27	Winstuitkeringen	141 896	139 000	138 000
2	Inkomen uit vermogen	141 896	139 000	138 000
31	Subsidies (producenten)	729 318	810 980	1 136 134
3		729 318	810 980	1 136 134
43D	Overige inkomenoverdrachten aan bedrijven	211 134	182 923	173 848
43G	Overige inkomenoverdrachten aan het buitenland	181 755	177 920	165 592
43Z	Overige inkomenoverdrachten aan meerdere sectoren	145 040	130 670	144 259
47D	Overige inkomenoverdrachten aan bedrijven	9 578	20 300	59 800
4	Secundaire inkomenoverdrachten	547 507	511 813	543 499
52	Overige nieuwe investeringsgoederen	13 361	14 973	17 194
5	Investeringsen en afschrijvingen	13 361	14 973	17 194
62C	Investeringsbijdragen aan de lokale overheid	1 709	2 800	5 677
62D	Investeringsbijdragen aan bedrijven	1 095 074	906 503	822 505
62G	Investeringsbijdragen aan het buitenland	13 955	15 350	10 728
63D	Overige kapitaaloverdrachten aan bedrijven	81 375	123 957	70 490
6	Kapitaaloverdr. & aan-verkopen niet-gepr. niet-fin.	1 192 113	1 048 610	909 400
72D	Verstreking van langlopende leningen aan bedrijv.	95 312	92 357	109 944
72G	Verstreking van langlopende leningen aan buitenl.	117 500	35 000	50 000
7	Mutaties in financiële activa met lange looptijd	212 812	127 357	159 944
	Totaal hoofdstuk	3 648 101	3 565 099	3 769 546

Overzicht a2. Ontvangsten per (macro-)economische categorie met totalen per economische hoofdgroep

Code	Omschrijving	t-2	t-1	Ontvangsten t
01	Niet verdeeld	0	- 15 000	- 10 000
08	Interne verrichtingen (Ontvangsten)	23 253	60 500	46 061
0		23 253	45 500	36 061
12	Overige goederen en diensten	609	2 988	2 988
16	Verkopen van goederen en diensten	80 543	55 045	56 592
1	Output, intermed. verbruik, afschr. en beloningen	81 152	58 033	59 580
26	Rente	2 978	1 386	1 288
27	Winstuitkeringen	480 684	331 780	347 780
29	Inkomen uit grond en minerale reserves	6 322 606	4 523 000	2 161 000
2	Inkomen uit vermogen	6 806 268	4 856 166	2 510 068
31	Subsidies (producenten)	9 315	5 500	3 500
36	Belastingen op productie en invoer	206 289	196 282	190 758
3		215 604	201 782	194 258
47D	Overige inkomensoverdrachten aan bedrijven	5 083	13 500	23 500
47G	Overige inkomensoverdrachten aan het buitenland	3 508	4 733	4 733
4	Secundaire inkomensoverdrachten	8 591	18 233	28 233
62C	Investeringsbijdragen aan de lokale overheid	6 022	23 000	4 500
62D	Investeringsbijdragen aan bedrijven	43 095	30 000	20 000
63D	Overige kapitaaloverdrachten aan bedrijven	8 107	7 300	7 300
6	Kapitaaloverdr. & aan-verkopen niet-gepr. niet-fin.	57 224	60 300	31 800
77D	Aflossingen van langlopende leningen van bedrijven	482 987	103 760	101 760
78D	Verkoop van aandelen en ov. deelnem. van bedrijven	13	0	0
7	Mutaties in financiële activa met lange looptijd	483 000	103 760	101 760
	Totaal hoofdstuk	7 675 092	5 343 774	2 961 760

Overzicht b1. Uitgaven per functionele categorie

Code	Omschrijving	t-2	t-1	Uitgaven t
01.32	Centrale diensten (planning en statistiek)	69 568	55 519	55 389
01.34	Overige	0	0	44 969
01.43	Buitenl. betrekkingen (intern organisaties)	5 308	4 978	4 978
03.5	Openbare orde veiligheid (burg. bescherming)	135	191	90
06.2	Sociale bijstand	16 764	16 330	14 608
06.35	Maatschappelijke dienstverlening (schade)	3 439	3 000	0
07.35	Milieu (overig)	8	3 868	1 042
09.0	Brandstoffen en energie (Algemeen)	202 597	163 743	173 622
09.01	Brandstoffen en energie (Algemeen) onderzoek	122 586	129 457	142 491
09.1	Brandstoffen en energie (brandstoffen)	301 570	299 113	299 574
09.11	Brandstoffen en energie (brandstoffen) onderzoek	18 526	15 000	16 500
09.2	Brandstoffen en energie (electriciteit en overig)	20 020	22 461	13 775
11.0	Economische aangelegenheden e.d. (Algeen)	756 654	711 332	685 015
11.01	Economische aangelegenheden e.d. (Algeen) onderz	7 373	7 817	3 167
11.1	Economische aangelegenheden e.d. (alg. econ)	712 511	597 351	574 584
11.11	Ec. aangelegenheden e.d. (alg. econ) onderzoek	8 623	8 873	8 693
11.2	Economische aangelegenheden e.d. (Mijnwezen)	46 113	30 473	28 688
11.3	Economische aangelegenheden e.d. (Industrie)	466 124	589 888	830 051
11.31	Economische aangelegenheden e.d. (Ind.) onderzoek	686 494	589 241	630 718
11.4	Economische aangelegenheden e.d. (handel en opsl)	94 838	124 208	111 549
11.41	Ec. aangelegenheden e.d. (handel en opslag) onderz	5 099	14 719	15 462
11.6	Economische aangelegenheden e.d. (toerisme)	46 422	66 342	59 039
11.7	Economische aangelegenheden e.d. (Ov. diensten)	33 460	43 489	46 293
11.9	Ec. aangelegenheden e.d. nog nader te verdelen	23 254	66 806	9 249
12.0	Verkeer en Vervoer (algemeen)	615	900	0
Totaal hoofdstuk		3 648 101	3 565 099	3 769 546

Overzicht b2. Ontvangsten per functionele categorie

Code	Omschrijving	t-2	t-1	Ontvangsten t
01.32	Centrale diensten (planning en statistiek)	29 783	23 242	24 842
04.9	Onderwijs nog nader te verdelen	23 253	60 500	46 061
06.9	Sociale voorzieningen nog nader te verdelen	43 095	30 000	20 000
08.3	Cultuur en recreatie (sport en recreatie)	168 430	134 500	151 500
09.0	Brandstoffen en energie (Algemeen)	11 525	1 250	1 250
09.1	Brandstoffen en energie (brandstoffen)	6 661 128	4 850 475	2 481 580
11.0	Economische aangelegenheden e.d. (Algeen)	8 478	- 7 812	- 2 812
11.1	Economische aangelegenheden e.d. (alg. econ)	60 094	66 893	77 211
11.2	Economische aangelegenheden e.d. (Mijnwezen)	5 678	3 000	3 000
11.3	Economische aangelegenheden e.d. (Industrie)	628 206	147 580	125 080
11.4	Economische aangelegenheden e.d. (handel en opsl)	35 422	34 146	34 048
Totaal hoofdstuk		7 675 092	5 343 774	2 961 760

VOORLICHTINGSBIJLAGE

In deze bijlage wordt nader ingegaan op de voorlichtingsuitgaven van EZ, in aansluiting op hetgeen vermeld is in paragraaf 4.2 van het algemeen deel van de memorie van toelichting. De voorlichtingsuitgaven van EZ worden geraamd op de artikelen:

- 01.01, onderdeel Materieel kernministerie voorlichting. Het gaat hier om het centrale voorlichtingsbudget dat beheerd wordt door de directie Voorlichting. Uit dit budget worden alle voorlichtingsactiviteiten van de directie Voorlichting en van de beleidsdirecties van EZ betaald. In 1999 bedraagt het budget f 7,4 mln en bestaat de personele omvang van de directie Voorlichting uit 41,7 fte;
- 07.04 Economische voorlichting en exportpromotie. Dit is het budget van de EVD. In enge zin bedraagt het budget voor voorlichting (inclusief activiteiten als promotie en campagnes) in 1999 f 18,5 mln en de daarmee gemoeide personele omvang 99 fte. In ruime zin (het gehele beleidsbudget) bedraagt het budget in 1999 f 27,2 mln en de personele omvang 126 fte (exclusief 2,8 fte kaderplaats).

Achtereenvolgens wordt in de bijlage ingegaan op de verdeling van beide budgetten over de verschillende voorlichtingsactiviteiten, de resultaten van de voorlichting en het gebruik van externe adviseurs.

Verdeling budgetten naar voorlichtingsactiviteiten

Onderstaande tabel geeft de verdeling van het centrale voorlichtingsbudget over de verschillende activiteiten. Voor wat betreft de verdeling van het budget van de EVD wordt verwezen naar de tabel met kengetallen bij artikel 07.04. Het is niet mogelijk de voorlichtingsactiviteiten van beide diensten te vergelijken in verband met definitieverschillen ten aanzien van de onderscheiden activiteiten.

Tabel met de verdeling van het budget 1999 van directie Voorlichting over de onderscheiden voorlichtingsactiviteiten.

(Bedragen x f 1 000)	Materieel	Personeel	Totaal
1. Directie en ondersteuning		0,886	0,886
2. Persvoorlichting en speeches		1,105	1,105
3. Interactieve Media en Nieuwsvoorziening			
– knipseldienst		0,160	0,160
– individuele voorlichting		0,210	0,210
– interactieve media	0,460	0,201	0,661
4. Communicatie-advies en voorlichtingsmiddelen	6,035	1,094	7,129
5. Intern blad	0,554	0,351	0,905
6. Extern blad	0,340	0,339	0,679
Totaal	7,389	4,346	11,735 ¹

¹ Daarnaast wordt nog 0,3 mln. aan uitgaven ten behoeve van de distributie van voorlichtingsmateriaal (mailing/handling) geraamd.

Activiteiten voorlichting

Centraal personeelsbudget

In de memorie van toelichting bij de ontwerpbegroting 1998 zijn de resultaten van een CBS-onderzoek naar de bekendheid en het gebruik van EZ-regelingen onder burgers en bedrijfsleven gepresenteerd. Eén van de conclusies was dat vooral het middenen kleinbedrijf (MKB) onvoldoende

aansluiting had bij de EZ-regelingen. In 1998 zijn daarom publiciteitsacties gestart, waaronder de MKB-voorlichtingscampagne. In het kader van deze campagne zullen verschillende voorlichting- en adviestaken van de overheid onder de aandacht van het MKB worden gebracht. Deze campagne loopt door tot in 1999.

In 1999 wordt de campagne «Duurzame energie» voortgezet en zal naar verwachting een herstart plaatsvinden van de campagne «Onderneem 't maar».

De inhoud van de EZ-winkel (EZ-site) op Internet zal verder worden uitgebreid. Naar verwachting zullen er in 1999 op kleine schaal experimenten worden uitgevoerd met externe beleidsdiscussies (ter voorbereiding van nieuw beleid). Ook zal worden deelgenomen aan vakbeurzen waar de mobiele EZ-winkel zal worden gedemonstreerd.

Economische voorlichting en exportpromotie

De voorlichting door de EVD is erop gericht om informatie te verstrekken aan het Nederlandse bedrijfsleven over:

- kansen en ontwikkelingen op buitenlandse markten;
- export in het algemeen en over de EVD producten.
Belangrijke input voor de voorlichting ontvangt de EVD via de posten DBZ.

ad Kansen en ontwikkelingen op buitenlandse markten

De informatieverstrekking over kansen en ontwikkelingen op buitenlandse markten vindt plaats via de volgende groepen van instrumenten:

- een pakket van publicaties en nieuwe media: Buitenlandse Markten, activiteitenkalender, Bestedingen Buitenland, Vademecum Export (inclusief Disk), Milieu in de Markt, Energie in de Markt, Landenoriëntaties, informatiedossiers en de internet-site;
- voorlichtingsactiviteiten: deze bestaan uit voorlichtingsbijeenkomsten en spreekdagen over buitenlandse markten.

ad Export in het algemeen en over de EVD producten

De informatieverstrekking over export in algemeen en de EVD en zijn producten vindt plaats via: vraagbeantwoording, begeleiding bij gebruik EVD-producten, verzorgen van EVD presentaties bij evenementen van derden, EVD Exportkrant, Gids voor Exportinformatie en EVD-publicatielijst.

Het huidige productenpakket richt zich qua inhoud, werving en distributie op verschillende segmenten uit de doelgroep. Naast het bedrijfsleven zijn de volgende organisaties belangrijke gebruikers van de voorlichtingsproducten:

- intermediaire organisaties;
- overige onderdelen van de overheid en de politiek;
- studenten.

CONVENANTENBIJLAGE

Gesloten convenanten (periode 1-6-1997 t/m 1-6-1998)

Doelstelling	Betrokken partijen	Datum van ondertekening	Inwerking-treding
Efficiencyverbetering energieverbruik met 50% in 2000 t.o.v. 1980	Glastuinbouw	10-11-1997	11-11-1997
Efficiencyverbetering energieverbruik met 20% in 2005 t.o.v. 1995	Paddestoelen	10-3-1998	10-3-1998
Efficiencyverbetering energieverbruik met 16,5% in 2000 t.o.v. 1989	Groenten- en fruit	17-12-1997	17-12-1997
Efficiencyverbetering energieverbruik met 21% in 2000 t.o.v. 1989	Cement	11-3-1998	11-3-1998
Efficiencyverbetering energieverbruik met 20% t.o.v. 1989	Zuivel	17-4-1998	17-4-1998
Verlenging: efficiencyverbetering energieverbruik met 27% in 2000 t.o.v. 1989 (is ca. 4% t.o.v. 1995)	Bierbrouwerijen	10-3-1998	10-3-1998
Efficiencyverbetering energieverbruik met 23% in 2006 t.o.v. 1996	Verzekeraars	23-3-1998	23-3-1998

VOORTGANG VERMINDERING ADMINISTRATIEVE LASTEN

In de brief aan de Tweede Kamer «Naar minder administratieve lasten» (Kamerstukken II, 1994/95, 24 036, nr. 5) hebben alle betrokken departementen toezeggingen gedaan ter vermindering van de administratieve lastendruk. Een systematische opsomming van de voortgang bij de tenuitvoerlegging daarvan is opgenomen in de voortgangsrapportage die de staatssecretaris van Economische Zaken op 14 juli 1997 aan de Tweede Kamer heeft gezonden. Op 14 april van dit jaar is ingegaan op het verzoek van de Kamer (Kamerstukken II, 1997/98, 25 600 XIII, nr 17) om het streefgetal van de vermindering van de administratieve lasten te verhogen naar 25%. Hiertoe zijn een aantal opties uitgewerkt. Daarbij gaat het onder meer om:

- het instellen van een Commissie van ondernemers en deskundigen die nieuwe ideeën zal genereren;
- het instellen van een proeftuin van ondernemers die bij voorgenomen regelgeving met aanzienlijke administratieve lasten, de gevolgen op dat vlak nader in beeld brengt;
- het ontwerpen van een standaardformulier;
- het stroomlijnen van vergunningenprocedures. Een interdepartementale commissie is bezig te bezien of er een algemene regeling in de Algemene wet bestuursrecht zou moeten komen inzake naast elkaar bestaande procedures die betrekking hebben op het verrichten van eenzelfde activiteit.

De voortgang van de actiepunten op het beleidsterrein van EZ is als volgt:

De vernieuwde Handelsregisterwet met de daarbij behorende Algemene Maatregel van Bestuur is op 1 oktober 1997 in werking getreden. Een bedrijf met filialen in meerdere plaatsen hoeft zich nu nog slechts bij één Kamer van Koophandel te laten inschrijven. Ook is meer gebruik gemaakt van de mogelijkheden van informatietechnologie: de wet is in technische zin gewijzigd zodat naar een papierloos handelsregister kan worden overgegaan. Vanaf 1 oktober 1997 is elektronische gegevensverwerking mogelijk; in de praktijk schakelen Kamers van Koophandel daar ook naar over.

De inwerkingtreding van een lichtere vorm van toezicht in het kader van de Wet op het Consumentenkrediet zal plaatsvinden in 1999 in plaats van in 1998. De vereiste mutaties in de betreffende regelingen zijn namelijk nog niet afgerond. De lastenverlichting bestaat hierin dat het periodiek onderzoek door de EZ-accountant niet langer tweejaarlijks zal plaatsvinden, maar zal worden verdeeld over meerdere jaren. Dit doet voor de kredietverstrekkers de toezichtkosten dalen met ten minste éénderde.

Op 1 januari 1998 is de tweede tranche in werking getreden van de afbouw van invoerbepalingen in het kader van het Multi Vezel Akkoord. Door deze afbouw vervalt geleidelijk de vergunningplicht bij invoer van bepaalde textielproducten. Momenteel worden voorbereidingen getroffen voor de inwerkingtreding van de derde tranche per 1 januari 2002. De vierde, tevens laatste tranche zal in 2005 in werking treden.

Actiepunten die op wat langere termijn tot lastenvermindering zullen leiden zijn:

- het naar de algemene Arbo-wetgeving overhevelen van het desbetref-

fende deel van de Mijnwetgeving. Daartoe moeten eerst zowel de herziening van Arbowetgeving als die van de Mijnwetgeving zijn afgerond. De herziening van de Mijnwet zal naar verwachting in 1999 zijn afgerond. Door dit voornemen zullen de administratieve lasten van deze wetgeving dalen met 10%;

- aanpassing van de Waarborgwet aan de toekomstige EU-Richtlijn. De lastenverlichting ligt hier in het verminderen van handelsbelemmeringen (waarbij goedgekeurde artikelen bij import opnieuw gekeurd zouden moeten worden). De invoering daarvan is afhankelijk van de snelheid van besluitvorming bij de EU. De discussie daarover binnen de EC en de Raad is in een impasse geraakt. Nederland heeft eind vorig jaar een compromisvoorstel gedaan dat het ook niet heeft gehaald; de Europese Commissie beraadt zich thans over een nieuw alternatief;
- wijziging van de IJkwetgeving: in het kader van Securitel is in 1997 in alle ijkregelingen een bepaling van wederzijdse erkenning van keuringsresultaten opgenomen. Dit betekent dat meetmiddelen die gekeurd zijn door een erkend buitenlands instituut zonder meer zijn toegelaten tot de Nederlandse markt mits de metrologische eisen in de betrokken lidstaat gelijkwaardig zijn aan die in de Nederlandse IJkwet.

Op het terrein van het CBS is inmiddels ten opzichte van de situatie in 1994 een vermindering van de enquêtedruk bereikt van zo'n 15%, gemeten naar het totaal aantal ondernemersuren. Door de toename van het aantal ondernemingen in Nederland is de gemiddelde last per ondernemer zelfs nog meer gedaald (sinds 1994 met 26%). Daarbij ging het om onder meer de volgende actiepunten:

- het verhogen van de waarnemingsdrempel ter zake van internationale handelstransacties. Hierdoor daalde het aantal opgaveplichtige ondernemingen met eenderde;
- het verder afstemmen van jaar-, kwartaal- en maandwaarneming ter zake van de industriële productie. De enquêtedruk daalde hier met ca 10%;
- door elektronische data-uitwisseling en koppeling van gegevensbestanden ter zake van statistieken arbeid en lonen is een besparing van de desbetreffende enquêtedruk bereikt met ca 30%.

Op al deze punten werkt het CBS aan verdere lastenvermindering, in het bijzonder door gebruik van registraties zoals het Vennootschapsbelasting Informatie Systeem, koppeling van gegevensbestanden en een verdere uitbreiding van elektronisch berichtenverkeer. De per 1 juli 1996 in werking getreden Wet op het CBS en de Centrale commissie voor de statistiek, bevat bepalingen die beogen dat het CBS ervoor zorgt dat de verwerving van gegevens op zodanige wijze geschiedt dat de daaruit voortvloeiende administratieve lasten voor ondernemingen en instellingen zo laag mogelijk zijn.

Per 1 januari 1998 is bij het CBS de Coördinatie Eenheid Reductie Overheids- en andere enquêtes in werking getreden. Hiermee kan vooraf kan worden gezien of de benodigde informatie niet reeds elders aanwezig is dan wel of die informatie kan worden bereikt door combinatie van bestaande enquêtes. Met hetzelfde doel streeft het CBS naar meer samenwerking met de branche-organisaties. Het mes snijdt hier aan twee kanten: samenwerking voorkomt dubbele bevraging en het CBS kan op de branches toegesneden cijfers leveren.

Eind juni 1998 hebben het CBS, de Kamers van Koophandel, de belastingdienst en het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen een rapport aangeboden aan EZ waarin een model wordt gepresenteerd om te komen tot een basisbedrijvenregister. Dit is een zeer belangrijke ontwikkeling zowel voor het meervoudig gebruik van eenmaal aangeleverde data als voor mogelijkheden om ICT toe te passen ter vermindering van administratieve lasten.

Ten slotte is het CBS continu betrokken bij het proces van standaardisatie van definities, zowel in Europees verband als nationaal. Dit maakt een onderlinge uitwisseling van gegevens mogelijk en vermindert daardoor dubbele bevraging.

De doelstellingen voor duurzame energie en energiebesparing zijn neergelegd in de Derde Energienota (Kamerstukken II, 1995/96, 24 525, nr. 1-2); 10% duurzame energie in 2020 en 33% efficiency verbetering in 2020 ten opzichte van 1989. In het Actieprogramma Duurzame Energie in Opmars (Kamerstukken II, 1996/97, 25 276, nr. 1) is het beleid geconcretiseerd hoe voor duurzame energie deze doelstelling te bereiken. Over de voortgang van dit beleid wordt u binnenkort in een aparte brief geïnformeerd. In april 1998 is de Energiebesparingsnota verschenen (EZ-98-175). Begin 1998 is tevens een brief aan de Tweede Kamer over het energieonderzoek in Nederland gestuurd (Kamerstukken II 1997/98, 25 967, nr. 1). Op deze nota's is in paragraaf 2.3. van de memorie van toelichting al ingegaan. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de concrete inspanningen en resultaten vanaf medio 1997 op diverse terreinen van energiebesparing en energie-onderzoek.

A: Meerjarenafspraken (MJA's) energiebesparing

Resultaten industriële MJA's

In de periode 1989-1997 is de energie-efficiency bij 23 van de 29 industriële MJA-sectoren met gemiddeld 14,5% verbeterd. Dat is 2% beter dan in 1996. De zes sectoren waarvan nog geen cijfers binnen zijn dekken slechts 5% van het totale energieverbruik binnen de industriële MJA's, zodat nu conclusies zijn te trekken. Bij voortzetting van het huidige tempo zal het doel voor 2000 (20%) gehaald worden.

Enkele – meest kleine – sectoren blijven achter op doel. Extra druk om de inspanningen bij deze sectoren op te voeren heeft beperkt effect. Vaak worden oorzaken aangegeven die buiten de invloedssfeer liggen (bijvoorbeeld slechte marktsituatie of grondstofinvloeden) als verklaring voor het achterblijven.

Nieuwe MJA's

Nieuwe MJA's zijn gemaakt met de sectoren cacao, de champignontelers, de bloembollen, de banken en de verzekeraars. Verlengd zijn de MJA's met Bier en met Zuivel. MJA's met de supermarkten en de NS zijn in voorbereiding. De MJA met de NS zal zowel betrekking hebben op de gebouwen als op het vervoer. In de agrarische sector is in november 1997 het Convenant Glastuinbouw en Milieu gesloten met een integrale milieutaakstelling en energie-efficiencydoelstelling plus afspraken over duurzame energie.

Evaluatie-onderzoek MJA's

In 1997 heeft de Universiteit Utrecht een evaluatie-onderzoek verricht naar de MJA's. In het onderzoek wordt gekeken naar de werking, effectiviteit en efficiency van dit instrument. Het algemene beeld van de studie is positief. De MJA's leveren een aantoonbaar grote bijdrage aan de gegenereerde energie-efficiencydoelstelling, te weten bijna een verdubbeling van wat autonoom bewerkstelligd zou zijn. Wel is er op onderdelen een kwaliteitsverbetering mogelijk.

Als follow-up van de evaluatie wordt momenteel een kwaliteitsslag doorgevoerd. Gewerkt wordt aan een meer robuuste opzet van de Energiebesparingsplannen en een in sterkere mate uniforme monitoring-systematiek.

Tweede generatie MJA's na 2000

De voorbereidingen voor een tweede generatie MJA's na het jaar 2000 zijn in 1998 opgestart. Momenteel vinden er in de sectoren inventarisaties plaats van besparingsopties. Behalve meer complexe procesmaatregelen, wordt ook gekeken naar productefficiency en industriële samenwerking. Voorts wordt gewerkt aan een stimulans voor zogenaamde doorbraaktechnologieën. In dit kader is een studie afgerond naar potentiële doorbraaktechnologieën. Hierin zijn acht technologievelden geïdentificeerd, die voor een doorbraak kunnen zorgen in energie-efficiency in bedrijfsprocessen. Tevens zal de follow-up van de Technologie-radar meer licht geven op een mogelijk beleidsinstrumentarium ter stimulering van doorbraaktechnologieën. Daarnaast worden ook de mogelijkheden van een verbreding van de doelstellingen (o.a. duurzame energie, transport en ketenbeheer) bezien. In 1999 zal gestart worden met het opstellen van Energiebesparingsplannen voor de periode na 2000.

Wet milieubeheer

Vergunningsplichtige bedrijven die conform afspraken uitvoering geven aan een MJA hebben een eenvoudiger procedure bij de vergunningsverlening in het kader van de Wet milieubeheer (Wm). Een en ander is vastgelegd in de circulaire «Omgaan met energiegebruik en meerjarenafspraken bij de milieuvergunning» die de ministeries van EZ en VROM in juni 1994 hebben uitgebracht. De circulaire beoogt een hulpmiddel te zijn voor het bevoegd Wm-gezag bij de uitvoering van de MJA's en beschrijft hoe de vergunningverlener om dient te gaan met het aspect energie. Deze circulaire is in 1997 geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt dat in een derde van de bekeken vergunningen op de een of andere wijze aandacht aan het aspect energie is besteed. Dit is geen slechte score wanneer rekening wordt gehouden met het gegeven dat het informatiemateriaal pas vanaf begin 1996 beschikbaar is. Het totale beeld dat uit de evaluatie naar voren komt laat echter ook zien dat de ervaringen die het bevoegd gezag en bedrijven hebben opgedaan nog beperkt is. Belangrijke redenen zijn de lage prioriteit bij bevoegd gezag en de kennisachterstand over aspect energie. Eind 1998 zal naar verwachting een nieuwe circulaire worden uitgebracht.

In het kader van de verruimde reikwijdte van de Wet milieubeheer worden de bestaande AMvB's herzien. Deze herziening behelst een introductie van algemene regels ter bescherming van het milieu voor een aantal bedrijfssectoren, onder gelijktijdige beperking van het aantal inrichtingen dat onderworpen is aan een vergunningsplicht. Dit past in de met het MDW-project beoogde vereenvoudiging van procedures. In deze AMvB's kunnen ook voorschriften over energiebesparing worden opgenomen. De AMvB's voor detailhandel, horeca en verblijfsgebouwen zijn in het najaar van 1998 van kracht geworden. Andere zullen binnenkort volgen. Alleen de grotere energieverbruikers krijgen een afdwingbare zorgplicht inzake het energie aspect. Bedrijven die deelnemen aan een MJA worden geacht te hebben voldaan aan de zorgplicht.

Financiële instrumenten

Het Meerjarenprogramma Intersectorale Nieuwe Technologieën (MINT) 1994–1998, dat tot doel heeft het MJA-beleid te ondersteunen, is geëvalueerd. De evaluatie geeft in het algemeen een gunstig beeld. Een vervolg op MINT is in voorbereiding. Daarbij speelt een heroriëntatie op de relevante technologieën.

De Energiebesparings- & milieuadviezenregeling (E&M) is in 1997 geëvalueerd. Als gevolg van deze evaluatie is medio 1998 de E&M-regeling beëindigd en het programma Schoner Produceren uitgebreid met twee subsidieregelingen voor het MKB. De aandacht voor energie-efficiency is, conform de aanbevelingen van de evaluatie, in beide regelingen geïntegreerd. De uitvoering is vanaf medio 1998 in handen van één uitvoeringsorganisatie.

Het besluit Tenders Industriële Energiebesparing (TIEB) is in 1998 geëvalueerd. Momenteel wordt bekeken of, op basis van de uitkomsten van de evaluatie, de TIEB geïntegreerd kan worden in het Besluit Subsidies Energieprogrammas (BSE). De verwachting is dat per 1 januari 1999 de TIEB in de huidige vorm beëindigd zal worden.

Benchmarken

Er zal een protocol opgesteld worden hoe met benchmarking om te gaan in de industriële sectoren. De verwachting is dat dit protocol eind 1998 getekend kan worden.

Duurzame bedrijventerreinen

In de Nota Milieu en Economie, alsmede in de Energiebesparingsnota, wordt aandacht besteed aan het thema duurzame bedrijventerreinen. Naast energie spelen aspecten als water, geluid, bereikbaarheid, veiligheid e.d. Samenwerking binnen dit thema op het aspect energie biedt interessante kansen voor energiebesparing. In 1999 zullen op basis van een op te stellen plan van aanpak, activiteiten worden ontplooid om energiebesparing binnen het thema duurzame bedrijventerreinen verder te stimuleren.

CO₂-reductieplan

Van alle demonstratieprojecten binnen het CO₂-reductieplan liggen nog maar vier demonstratieprojecten in Brussel ter goedkeuring op steunkader en mededinging. De subsidieregeling Besluit subsidies CO₂-reductieplan is inmiddels goedgekeurd.

B. Normstelling en regelgeving

Aanscherping Energie Prestatie Norm (EPN)

De eerste aanscherping van de EPN voor de woningbouw is ingegaan op 1-1-1998. De eerste aanscherping van de utiliteitsbouw zal op 1-1-1999 ingaan. In 2000 zal een volgende aanscherping aan de orde zijn. In de Energiebesparingsnota is aangekondigd dat wordt bekeken of in 2004 en 2008 verdere aanscherping mogelijk is.

Optimale Energie Infrastructuur (OEI)/EnergiePrestatie op Lokatie (EPL)

EZ en VROM voeren het project Optimale Energie Infrastructuur (OEI) uit, in overleg met gemeenten, energiebedrijven en overige betrokkenen. Op basis van de ontwerp-Elektriciteitswet zal een AMvB Besluit Ontwikkeling Energiestructuren worden opgesteld die de lagere overheden de bevoegdheid geeft een energievisie op te stellen bij de ontwikkeling van (grootschalige) gebieden.

De energie-efficiency en de inzet van duurzame energie kan voor zo'n locatie uitgedrukt worden in een rapportcijfer, rekening houdend met lokaal specifieke omstandigheden. In dit kader is de Energie Prestatie op locatie (EPL), op dit moment in ontwikkeling. Een eerste versie van de

EPL-methode is op 28 januari 1998 gepresenteerd en wordt nu getest via enkele demonstratieprojecten. De energievisie dient herkenbaar te zijn meegenomen in de ruimtelijke planvorming.

Energie Prestatiekeuring (EPK)

De technische, organisatorische en fiscale aspecten van de in de Energiebesparingsnota aangekondigde Energie Prestatie Keuring (EPK) voor de bestaande woning- en utiliteitsbouw zullen in nauw overleg met het Ministerie van VROM en het Ministerie van Financiën worden ontwikkeld, waarbij aan de inbreng van marktpartijen veel aandacht zal worden geschonken.

Apparaten

Bij brief van 16 februari 1998 is de kamer (Kamerstukken 1997/98, 25 600 XIII, nr. 36) geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot energie-etikettering en minimum-efficiency normering. Ook is in de brief een aanscherping van het beleid aangekondigd. Hiertoe zijn een aantal verkennende onderzoeken in opdracht gegeven met betrekking tot de ontwikkeling van marketingconcepten en andere juridische en fiscale maatregelen. Met betrekking tot techniekontwikkeling is EZ in overleg getreden met de witgoedbranche. Op basis van voornoemde onderzoeken zullen, zoals reeds is aangekondigd in de Energiebesparingsnota, nog dit jaar pilotprojecten met marktpartijen worden gestart. Hierover wordt de kamer eind 1998 bij aparte brief nader geïnformeerd.

In het Europese traject is het convenant over minimumefficiency eisen voor het standby-verbruik van TV en videorecorders door de Europese Commissie goedgekeurd. Het convenant over wasmachines ligt nog voor ter toetsing aan de mededingingsregels. Verder is de richtlijn van energie-etikettering van lampen voor huishoudelijk gebruik goedgekeurd. Deze zal naar verwachting van kracht worden per 1 januari 2001.

C. Fiscale stimuleringsinstrumenten

Energie-investeringsaftrek

Op 1 januari 1997 is de Energie-investeringsaftrekregeling (EIA) voor het eerst van kracht geworden. Deze regeling is bestemd voor ondernemers die investeren in energiezuiniger bedrijfsmiddelen die staan op de Energielijst. De EIA is in 1997 zeer goed verlopen: het budget is met ca. 900 miljoen gulden aan gemelde investeringen goed benut. Het gebruik van de EIA door het Middenen kleinbedrijf (MKB) is goed te noemen; ca. 85% van het aantal meldingen en ca. 65% van het investeringsbedrag is afkomstig van het MKB. Per 1 juli 1997 is een soortgelijke subsidie voor de non-profitsector in werking getreden (Energie Investeringsaftrek Non-Profitsector).

D. Energie-onderzoek

Universitair stimuleringsprogramma Energie-onderzoek

Het intentiedocument van de ministeries van OC&W en EZ dat ten grondslag lag aan de opdracht aan Novem en NWO is inmiddels door een programmavoorbereidingscommissie uitgewerkt tot een programmavoorstel. Naar verwachting wordt in oktober 98 de eerste oproep voor project-ideeën gedaan. In 1999 zullen de eerste projecten van start gaan. Het programma wil het universitair energie-onderzoek versterken op terreinen die relevant zijn voor een duurzame energiehuishouding.

Centrale onderwerpen in het programma zijn integratie van béta- en gamma-onderzoek en systeemintegratie.

Samenwerkingsverband Duurzame Energie

In de nota Milieu en Economie heeft het kabinet aangegeven samenwerkingsverbanden op het terrein van duurzame energie te willen stimuleren om zoveel mogelijk synergie te bereiken. Inmiddels heeft een consortium van kennisinstellingen, energiebedrijven en industrie een concept-businessplan ingediend voor een onderzoeksprogramma op de gebieden duurzame energie en systeemintegratie. Het definitieve plan zal ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd.

Knooppunt verDuurzaming Energiehuishouding

In het kader van de uitwerking van de kenniscomponent in het ICES-pakket is een business plan opgesteld voor het programma «Knooppunt verDuurzaming Energiehuishouding» (KDE) dat zal passen binnen het overkoepelend businessplan Knooppunt Ecotechnologie(KET). Het KDE zal een centrale positie in gaan nemen in de vormgeving van een lange termijn visie op een duurzame energiehuishouding (2050). Op basis van streefbeelden zal het KDE het lange termijn onderzoek kunnen agenderen, tevens zal het aanbevelingen doen over maatregelen, zoals bijvoorbeeld regelgeving, onderwijs, financiële instrumenten, etc. die een overgang naar een duurzame energiehuishouding faciliteren. In oktober 1998 zal een Commissie van Wijzen dit business plan beoordelen en advies uitbrengen aan de ICES.

Nieuwe gasvormige en vloeibare energiedragers

In het kader van de f 500 mln. uit de tweede f 750 mln. is door VROM en EZ een voorstel ingediend dat zich richt op bevordering van R&D van nieuwe gasvormige en vloeibare energiedragers. Hierbij zou gedacht kunnen worden aan waterstof in aardgasleidingen of bio-methanol in het verkeer en vervoer. In totaal is f 40 mln. gereserveerd voor een periode van tien jaar. Na eerste fase (f 4 mln., eind 1999) zal duidelijk moeten worden of demonstratieprojecten met kosteneffectiviteit onder 100 NLG/ton CO₂ mogelijk zijn.

OVERZICHT TECHNOLOGIE RELEVANTE UITGAVEN

Ministerie van Buitenlandse Zaken (x f 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel.'99
14.04.01	onderzoeksprogramma	44	47,5	45	45
14.04.02	RAWOO	0,25	0,7	-	-

Op het artikelonderdeel 14.04.01 worden de verplichtingen en uitgaven verantwoord van het onderzoeksprogramma. Doel van dit programma is het bevorderen van onderzoek in ontwikkelingslanden. Daarnaast hoopt Nederland met dit programma een bijdrage te leveren aan de opbouw en versterking van de onderzoekscapaciteit in die landen. Op het artikelonderdeel RAWOO worden de verplichtingen en uitgaven verantwoord van de kosten voor de raad van advies voor het Wetenschappelijk Onderzoek in het kader van de Ontwikkelingssamenwerking.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijk Relaties (x 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel.'99
08.01.01	Specifieke uitgaven overheidsinformatievoorziening en organisatie van de rijksdienst	14,633	9,612		

Het informatievoorzieningsbeleid is verwoord in de in 1995 verschenen nota «Terug naar de toekomst» over het gebruik van informatie- en communicatietechnologie in de openbare sector. Centraal in deze nota staat de verbetering van de relatie tussen overheid en burger. Waar het informatiebeleid voorheen voornamelijk gericht was op de interne informatiehuishouding van de overheid en het vergroten van de doelmatigheid daarvan, is met deze nota een verbreding gerealiseerd naar burgers en bedrijven. Uit de nota vloeien drie speerpunten voort, op basis waarvan deelprogramma's zijn opgezet. Die speerpunten zijn:

- verbetering van de dienstverlening van de overheid voor burger en bedrijf;
- vergroting van de betrokkenheid van burgers;
- democratische besluitvorming door middel van een vergrote toegankelijkheid van overheidsinformatie en verbetering van de bedrijfsvoering van de overheid.

De hieruit voortkomende deelprogramma's hebben de titels «Overheidsloket 2000», «Doorzicht» en «Achter de schermen».

In het najaar van 1998 zal een beleidsnota Electronic Government worden uitgebracht waarin de beleidslijnen voor het Informatiebeleid in de Openbare Sector worden neergelegd en concrete acties worden uitgewerkt.

Daarnaast zal in de komende periode ruime aandacht worden besteed aan het millenniumprobleem. Hiertoe is eind 1997 – voor de periode tot medio 2000 – het Projectbureau Millennium Overheid (PMO) ingesteld met als opdracht te bevorderen dat binnen de rijksoverheid en mede-overheden het Millenniumvraagstuk tijdig opgelost wordt opdat het maatschappelijk verkeer ongestoord kan blijven functioneren.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (x 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
18.02	Actieplan Techniek basisonderwijs/overig informatietechnologie basisonderwijs	63,4	131,1	5	10
19.06	Materiële uitgaven V.O.	906,2	891,9	7	3
20.03	Informatietechnologie beroepsonderwijs/ volwasse- neneducatie	81,2	107,4	6	5
23.01	Instellingen voor onderzoek en wetensch. beoefening, waaronder:	1 276,9	1 292,0	37	36
	– KNAW (Rathenau Instituut)	3,6	3,6		
	– NWO				
	– STW	52,5	53,6		
	– investeringen incl. budget apparaatfondsen (BAF)	65,6	65,6		
	SURF	5,0	5,0		
	CERN, ESO, EMBL, EMBC, ESA	130,1	130,8		
	Subsidie TNO (basissubsidie + doelsubsidie)	198,1	197,2		
	NLR	1,8	1,8		
	WL	2,7	2,7		
	GD	1,6	1,6		
	MARIN	1,9	1,9		
	WeTeN	3,2	3,2		
	STT	0,3	0,3		
	Bureau EG-liaison	0,3	0,3		
23.04	Coördinatie wetenschapsbe- leid waaronder	66,2	57,2	32	16
	– Budget internationale fac.(BIF)	8,7	9,2		
	– FES	12,7	0,0		
26.03	ICT-exploitatie		40,3		nog nader te verdelen

De technologie-uitgaven via de Nederlandse universiteiten en HBO-instellingen zijn in dit overzicht niet opgenomen.

Wel opgenomen zijn de (geschatte) uitgaven binnen de tweede geldstroom die via de Stichting voor Technische Wetenschappen (STW, ressorterend onder NWO) naar de universiteiten toestromen.

Vanaf 1996 zijn de doelfinancieringen van VROM, V&W, SZW, LNV en VWS opgenomen in de begroting van OC&W.

Vanaf 1 januari 1997 zijn Stichting Publieksvoorlichting Wetenschap & Technologie en Stichting Wetenschap & Techniek Week (SWTN) samengegaan in de Stichting Wetenschap en Techniek Nederland (WeTeN).

Het percentage technologierelevante uitgaven in het Voortgezet Onderwijs is in 1998 groter dan in 1999, omdat er in 1998 extra middelen voor ICT zijn opgenomen. Binnen het FES-fonds is voor 1999 voor f 160 mln gereserveerd t.b.v. de investeringen voor ICT in het onderwijs.

De cijfers voor artikel 23.01 en artikel 23.04 zijn exclusief de nog nader te verdelen ombuigingen in het kader van de arbeidsproductiviteitskorting collectieve sector en de budgettering incidentele loonstijging.

Ministerie van Justitie

Het Ministerie van Justitie kent dit jaar geen technologierelevante uitgaven. Een drietal relevante projecten die vorig jaar in dit kader zijn opgenomen worden in 1997 afgerond en krijgen geen vervolg.

Ministerie van Defensie (x 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
01.21	TNO doelfinanciering	100,1	99,2		
01.23	Bijdrage NATO-research	3,8	3,6	50	50
01.21	Bijdrage NLR	1	1		
03.21	Bijdrage NIM	0,2	0,2		
01.26	Technologie-& materieel-ontwikkeling	29,5	27,5		
01.26	Onderzoek & ontwikkeling CO	3	3,5		
03.22	Onderzoek & ontwikkeling KM	16	7,4		
04.22	Onderzoek & ontwikkeling KL	20,4	13,4		
05.22	Onderzoek & ontwikkeling Klu	10,7	9,8		75
01.25	WO milieu-onderzoek	19,3	19,3		

Defensie besteedt jaarlijks ruim f 160 mln aan wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling (WOO). Het WOO is met name gericht op de ondersteuning van de beleidsvorming en van de uitvoering van defensietaken en wordt voornamelijk uitgevoerd door de drie laboratoria van TNO-Defensie-Onderzoek, te weten het Fysisch en Elektronisch Laboratorium in Den Haag, het Prins Maurits Laboratorium in Rijswijk en het TNO-instituut voor Technische Menskunde in Soesterberg. Deze laboratoria vervullen de rol van «huislaboratoria». Verder verrichten het Nationaal lucht- en ruimtevaartlaboratorium (NLR), het Maritiem research instituut Nederland (MARIN) en andere laboratoria van TNO onderzoek voor Defensie. In enkele gevallen wordt voor onderzoek op specifieke terreinen gebruik gemaakt van mogelijkheden bij universiteiten en academische ziekenhuizen. Binnen Defensie zelf wordt nog nauwelijks onderzoek verricht.

Van de f 160 mln wordt jaarlijks ruim f 27 mln besteed aan technologie-ontwikkeling. Veelal leveren het ministerie van EZ en het bedrijfsleven hieraan een bijdrage. Voor het ontwikkelen van materieel bij de eigen industrie wordt van de Codema-regeling gebruik gemaakt. Het uitgangspunt bij deze regeling is, dat de industrie, Defensie en EZ elk voor een derde deel bijdragen. In het geval de ontwikkeling direct tot bruikbare prototypes leidt en er sprake is van een materieelbehoefte, dan is het desbetreffende krijgsmachtdeel in de eerste plaats verantwoordelijk voor de defensiebijdrage in de materieelontwikkeling.

Het ministerie van EZ draagt in een aantal gevallen ook aan bij Euclid (European Coöperation for the long term in Defence). In verband met de spanning tussen de behoefte aan onderzoek en ontwikkeling en de beschikbare middelen is een verdere intensivering van Europese samenwerking in defensietechnologie noodzakelijk. Jaarlijks wordt de Europese industrie in Eurofinderbijeenkomst geïnformeerd over de onderzoeks- en technologiebehoeften van de Europese overheden. Voorts is er voor de landen van de Western european armaments group (WEAG) ter ondersteuning van Euclid het programma: «Technology arrangement for laboratories in European defence sciences»(Thales). Dit programma stimuleert overheidsgefinancierde laboratoria afspraken te maken tot samenwerking in onderzoeksprogramma's en kennisoverdracht. In Nederland nemen de instituten door middel van de doelfinanciering deel aan Thalesprojecten.

In de NAVO (Noord Atlantische Verdragsorganisatie) zijn de aansturing en coördinatie van de activiteiten op onderzoeks- en ontwikkelingsgebied verbeterd door het instellen van een Research en Technology Organization (RTO). Deze organisatie omvat de activiteiten van zowel de voormalige Defence Research Group (DRG) als de Advisory group for aerospace research and development (Agard). Tevens heeft de nieuwe organisatie tot taak alle onderzoeksactiviteiten in Navo-verband te coördineren. Met landen die een vergelijkbaar of groter onderzoekspotentieel hebben, sluit Nederland overeenkomsten («memoranda of understanding») om aan deze samenwerking vorm en inhoud te kunnen geven.

Toelichting op cijferopstelling:

1. Doelfinanciering TNO, opgenomen in artikel 01.21

Overeenkomstig de TNO-wet en de regelingen tussen overheid en TNO verstrekt Defensie jaarlijks een doelfinanciering. Met de doelfinanciering wordt bij de TNO-instituten kennis opgebouwd, in stand gehouden en vernieuwd die voor Defensie van essentieel belang is. Onderwerpen als operationele research, informatica, radar, communicatie, chemisch onderzoek, technologisch onderzoek en onderzoek naar het menselijk functioneren onder buitengewone omstandigheden komen daarbij aan de orde. Een bescheiden deel van de doelfinanciering komt ter beschikking van andere TNO-instituten en in enkele gevallen zelfs aan instituten buiten TNO, zoals universiteiten en academische ziekenhuizen.

2. Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium (NLR), opgenomen onder artikel 01.21

Defensie verstrekt een basissubsidie aan het NLR, voornamelijk bedoeld voor het verrichten van achtergrondonderzoek. Deze basissubsidie bedraagt f 1 mln. per jaar en maakt het Defensie mogelijk als «deelnemer» gebruik te maken van de faciliteiten van het NLR. Uiteraard is de grootste gebruiker van dit onderzoek de Koninklijke Luchtmacht. Voorts neemt het NLR ook deel aan een aantal projecten in Euclid- en Codemakader.

3. Technologie-ontwikkeling, opgenomen onder artikel 01.26

Ontwikkeling van nieuwe technologieën die voor Defensie van belang zijn, kan in het kader van de Codema-regeling door middel van dit artikel worden gefinancierd. Ook projecten in het kader van internationale samenwerking, voornamelijk Euclid, maar ook andere technologieprojecten kunnen ten laste van dit artikel worden gebracht. Werkzaamheden in het kader van de satellietcommunicatie en aardobservatie worden ten laste van dit artikel gebracht.

4. Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling Defensie, opgenomen onder artikel 01.26

De opbouw en het instandhouden van kennis en kunde voor Defensie heeft betrekking op onderzoek ten behoeve van de primaire processen van Defensie, zoals beleids-, plannings-, en besluitvormingsprocessen. Hiervoor kan geen gebruik worden gemaakt van de doelfinanciering aan TNO, waardoor het noodzakelijk is hiervoor een voorziening op te nemen. Het betreft onderzoek dat zowel binnen als buiten TNO plaatsvindt bij universiteiten, academische ziekenhuizen en andere instellingen.

5. Gebruik van kennis en kunde

Onder gebruik van kennis en kunde zijn voor elk krijgsmachtdeel en de Centrale organisatie de uitgaven voor materieelgebonden onderzoek, advies en algemene ondersteuning onder de betreffende artikelen opgenomen. Bij het aanschaffen van (groot) materieel bestaat in veel gevallen behoefte aan ondersteunend onderzoek. Dit kan dienen om de juiste eisen te formuleren, het materieel op de juiste wijze te gebruiken, te verbeteren, in stand te houden of om het materieel verantwoord af te stoten. Hieronder valt ook specifiek luchtvaartgericht onderzoek dat het NLR voor de Koninklijke luchtmacht uitvoert. De kosten voor het gebruik van kennis en kunde komen ten laste van de begrotingsartikelen 03.05/03.07 (Koninklijke marine), 04.05/04.07 (Koninklijke landmacht) en 05.04 (Koninklijke luchtmacht).

6. Bijdrage NAVO-research, opgenomen onder artikel 01.29

Nederland neemt deel aan diverse activiteiten van de NAVO research and technology organization en heeft daartoe Nederlandse vertegenwoordigers aangewezen in de relevante RTO (Research and Technology Organization)-fora. Van de door Nederland aan de NAVO betaalde bijdrage wordt een gedeelte (conform de internationale verdeelsleutels) toegerekend ter dekking van de kosten die moeten worden gemaakt om het NATO command, control and communication agency (NC3A) in Den Haag en Saclantcen in La Spezia in stand te houden. Ook de kosten van het nieuwe Research & Technology Agency (RTA) worden uit dit budget gefinancierd. Deze kosten kunnen worden beschouwd als bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek dat door die instanties ten behoeve van Defensie wordt uitgevoerd en gefaciliteerd.

7. Nederlands Instituut voor maritieme ontwikkeling, opgenomen onder artikel 03.04

Defensie draagt jaarlijks met een vast bedrag bij aan de apparaatkosten van het secretariaat van het Nederlands instituut voor maritieme ontwikkeling.

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (x 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
03.03	Onderzoek DGVH	12,6	20,3	22	20
04.03	Onderzoek RPD	44,2	50,2	6	7
05.14	Onderzoek Milieu (DGM)	33,8	39,2	20	20
05.15.01	Milieutechnologie en Infrastructuur	85,7	82,2	6	6
05.16.03	Lucht en Energie	15,4	57,6	71	35
05.17.01	Afvalstoffen	13,4	13,9	30	37
05.17.02	Industrie- en consumentenbe- leid	13,7	19,4	12	10
01.06	Onderzoek RGD	8,6	8,6	10	10

Algemeen

1. De uitgavenbedragen betreffen de totale beschikbare uitgaven voor het desbetreffende artikel(onderdeel). Het aandeel «technologie relevant» is derhalve het percentage maal het beschikbare uitgavenbedrag.

2. De bij artikel 01.06 vermelde bedragen hebben betrekking op de door de Rijksgebouwendienst te verrichten onderzoeksuitgaven. Aangezien de Rijksgebouwendienst met ingang van 1 januari 1999 een agentschap wordt en zal gaan werken met een baten-lastenstelsel heeft het voor het jaar 1999 vermelde bedrag alleen een indicatief karakter. Hieraan kunnen derhalve geen beleidsmatige consequenties verbonden worden.

Verklaringen voor relevante verschillen t.o.v. de vorige gedane opgave

03.03 Onderzoek DGVH

Hierbij is verondersteld dat de budgetten voor bouwregelgeving (incl. een levenscyclusanalyse) en duurzaam bouwen als «technologie relevant» kunnen worden beschouwd. Het hogere percentage is het gevolg van de toegenomen aandacht voor duurzaam bouwen en sturing d.m.v. onderzoek op het gebied van en aanpassing van bouwregelgeving. Daarnaast leidt ook de verwerking van Europese richtlijnen tot hogere budgetten voor dit terrein.

05.16.03 Lucht en energie

Bij de begrotingsvoorbereiding 1999 zijn extra gelden aan dit artikel-onderdeel toegevoegd voor:

- emissiereducties in Midden- en Oost Europa d.m.v. Joint Implementation;
- het CO₂-reductieplan
- het terugdringen van Nox-emissies
- het reductieplan overige broeikasgassen

Voor 1999 gaat het daarbij om een bedrag van ca. f 47 mln. Daarnaast is het aandeel «technologie relevant» binnen het beschikbare uitgavenbedrag toegenomen, waardoor het percentage eveneens is verhoogd.

05.17.01 Afvalstoffen

Het aandeel «technologie relevant» binnen het beschikbare uitgavenbedrag is toegenomen, waardoor het percentage is verhoogd.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat (x 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
01.03.04	specifieke uitgaven				
	studies s&c / nvvp(sv-3)	45,8	20,2	9	24
01.10.00*	ruimtevaartactiviteiten	36,9	35,1	5	4
02.02.00	rws/exploitatiebijdragen	79,4	60,5	1	1
02.10.03**	rws/droge infra/anticiperend onderzoek	19,0	16,6	85	100
02.20.01**	rws/natte infra/waterkeren beleidsvoorber.	15,3	15,7	100	100
02.20.02**	rws/natte infra/waterbeheren beleidsvoorber.	48,1	46,8	36	37
02.20.03**	rws/natte infra/anticiperend onderzoek	13,0	13,1	46	44
02.20.03	rws/natte infra/anticiperend onderz.(wl/gd)	13,0	13,1	54	56
03.02.01	dgp/algemeen/ vervoerstudies/experimenten (incl. rek.rijden, t/m 1999)	37,1	35,3	100	82
04.31.01	opdrachten nlr/nlrgc	8,2	3,4	100	100
04.31.02***	exploitatie nlr	36,2	37,8	100	100
04.31.03	investerings nlr/etw	11,6	11,6	100	100
04.31.04	onderzoeken luchtvaart	7,7	8,5	100	100
05.03.00	dgg/algemeen/ onderzoek/ontwikkeling	7,4	7,4	100	100
05.31.02	dgg/voorwaarden scheppen/ stim. kennisinfra(marin/nim)	5,3	4,3	100	100
06.10.01****	hntp/voorwaarden scheppen/ specifieke uitgaven	5,6	6,6	100	100
Infrastructuurfonds (if)					
01.01.02**	if/droge infra/rijkswegen aanleg	1 401,5	1 454,4	1	1
01.01.03**	if/droge infra/rijkswegen beheer/onderhoud	49,3	67,1	4	3
02.01.03**	if/natte infra/waterkeren beheer/onderhoud	14,8	20,5	86	86
02.02.03**	if/natte infra/waterbeheren & vaarwegen B&O	24,9	21,6	32	37
02.02.04**	if/natte infra/waterbeheren & vaarwegen b&o (incl. bijdrage stowa)	734,8	773,8	3	3
02.02.06**	if/natte infra/waterbeheren & vaarw/basisinfo	68,1	70,7	1	1
03.04.00**	if/grote projecten/deltaplan grote rivieren	275,1	243,7	1	1
ICES					
02.02.04	ices/lwi	734,8	773,8	1	1
02.10.03	ices/ondergronds bouwen	19,0	16,6	53	-
05.31.03	ices/transporttechnologie	21,6	10,1	60	59

* betreft de bijdrage V&W aan het Nationale programma «Gebruikersondersteuning»

** m.i.v. begroting 1998 integrale begrotingscijfers (incl. pers./mat.)

*** excl. ontvangsten OC&W, EZ en Def.

**** m.i.v. juni 1997 incl. onderzoek in het kader coördinatiepunt telematica

***** betreft integrale kosten van m.n. klimaatonderzoek (incl. computerfaciliteiten, overhead e.d.)

De technologie relevante uitgaven van het artikelonderdeel 03.02.01 zijn in 1999 lager dan in 1998 vanwege een tijdelijke verhoging van de inspanningen in het kader van het «Rekening Rijden». Het eindigen van de ICES impuls biedt een verklaring voor het verdwijnen van het technologie relevante gedeelte bij artikelonderdeel 02.10.03.

Ministerie van Economische Zaken (x 1 000 000)*

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
01.01-420	Materieel BIE	8,2	8,2	100	100
01.12-020	Adviezen verstrekt door EOB.	5,3	5,3	100	100
02.02-710	Referentieprojecten	8	4	100	100
715	First movers	0	15	100	100
730	Maritiem gericht onderzoek via Senter	5,4	4,4	100	100
740	Flankerend beleid	14,9	23	100	100
745	Electronische Snelweg	122,3	59,9	100	100
750	Infrastructuur en Bel. Onderzoek	14	19,7	100	100
754	EET-programma	100	100	100	100
760	TWA	1,3	1,3	100	100
800	BTS	140	86,6	100	100
810	Kennisdiffusie MKB.	136	100	100	100
811	TNO/MKB-initiatief	6	6	100	100
02.03-010	BTIP/EUREKA	20,4	20,4	100	100
011	Techn. samenwerking Indonesië	13,5	7,6	100	100
013	Techn. samenwerking projecten	7	7	100	100
020	Micro-electronica stimulering	129	116,3	100	100
02.04-020	Overheidsaanschaffingen	15	15	100	100
02.05-030	Bijdrage Syntens	142,6	64,9	100	100
02.06-420	TNO doelsubsidie hoofdstuk VII	55,3	53,9	100	100
div	Overige instituten	15	11,6	100	100
02.07-	Internationale Ruimtevaart programma's (kas)	133,8	116,1	100	100
02.08-010	Overige NIVR-activiteiten	3	41,5	100	100
02.09-110	Ontwikkelingskredieten	81,8	86,3	100	100
120	Diensten Ontwikkelings- krediet	45	25	100	100
130	TOK-MPO	2,5	5	100	100
02.12-040	IOP	18,8	19	100	100
050	Topinstituten	53,5	45	100	100
070	KIM	20	20	100	100
overig	Technologische infrastructuur	64,1	66,3	100	100
02.13-	projecten gefinancierd uit het FES (kas)	60,5	46	100	100
05.01-140	Branche Centra Technologie	2,8	0	100	100
07.01-040	OMPI	0,9	0,9	100	100
09.01-	Energiebesparings- technologie	184,3	209,8	70	70
09.02-	Duurzame energie	62,6	97,6	90	90
09.03-120	Energievoorzienings- onderzoek	1,7	0	100	100
09.05	ECN	64,9	64,7	95	95
09.06	Doelfinanciering NITG-TNO	30,5	28,7	100	100

* Dit zijn de gegevens die op 5 augustus 1998 beschikbaar waren (de eventuele gevolgen van het Regeerakkoord zijn hierin niet verdisconteerd).

Enkele artikelen waarbinnen majeure verschillen te constateren zijn tussen 1998 en 1999 worden nader toegelicht.
Het verschil bij artikel 09.01 en 09.02 komt door het tweejarig committeren van een aantal Novem-programma's.
Het lagere bedrag op artikel 02.05 in 1999 wordt verklaard door het feit dat de verplichtingen voor het subsidiejaar 1998 niet – zoals gebruikelijk is – in 1997, maar in 1998 worden vastgelegd. Dit is het gevolg van de fusie tussen het ICNN (Innovatie Centrum Netwerk Nederland) en het IMK (Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf) voorlichting.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (x 1 000 000) op verplichtingen basis (stand ontwerp-begroting, versie 21 juli 1998)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
12.02.04	Innovatiestimulering	1 104	108	100	100
12.02.05	Stimuleringskader	70 308	87 329	100	100
12.02.12	Bedrijfsstructuurverbetering	6 725	5 977	100	100
16.02.01	Bijdrage Stichting DLO		314,6		100
16.02.02	Apparaat DLO	271,2		80	
16.02.03	Gebouwen en grond DLO	31,1		25	
16.02.04	Overige subsidies en uitgaven wetenschappelijk onderzoek	23,6	26,4	80	80
16.03.01	Apparaat praktijkonderzoek (PO)	29,8	28,1	80	80
16.03.02	Grond en gebouwen PO	5,9	12,8	25	25
16.03.03	Overige subsidies en uitgaven PO	19,1	17,9	80	80
16.04.03	Technisch-economische bedrijfsontwikkeling	21,2	36,8	60	60

Als gevolg van de verzelfstandiging van DLO wordt vanaf 1999 geen onderscheid meer gemaakt tussen apparaatsuitgaven en uitgaven voor grond en gebouwen. Ingaand dat jaar wordt gewerkt met een integraal tarief voor onderzoek. De tegen dat tarief gemaakte onderzoeksuren kunnen als 100% technologie relevant worden aangemerkt. Bijdrage stichting DLO geldt onder aftrek eenmalige kosten verzelfstandiging.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Na onderzoek van de uitgaven op de begroting van SZW, is gebleken dat de begroting van SZW geen technologie relevante uitgaven omvat. Voor zover SZW technologie gerelateerde uitgaven doet zijn deze voor intern gebruik en vallen derhalve buiten de definitie van technologie relevante uitgaven.

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (x 1 000 000)

art.sub.	omschrijving	1998	1999	% techn. rel. '98	% techn. rel. '99
24.02.04	Algemeen Ouderen beleid	31,8	28,2	2,9	4,1
24.09.01	Sociaal Beleid Algemeen	123,9	117,1	2,8	3,7
25.02.04	Vgz.beleid – Eerstelijnszorg/ thuiszorg	48,7	41,2	0	0
25.02.13	Vgz.beleid – Projecten, experimenten en onderzoek	120,6	130,5	50	50
27.01	RIVM	267,7	297,8	7,1	6,4

Het programma thuiszorgtechnologie (25.02.04) is overgeheveld naar de Ziekenfondsraad. De post «projecten, experimenten en onderzoek» was in 1998 lager vanwege de vertraging van de inwerkingtreding van de Wet op de organisatie Zorg Onderzoek Nederland.

1. Inleiding

In het navolgende wordt het werkprogramma 1999 van de Algemene Energieraad gegeven. Een ervaringsgegeven is dat jaarlijks ongeveer drie adviezen worden uitgebracht. Dit beperkt het aantal onderwerpen dat in het werkprogramma kan worden opgenomen. Onderstaand wordt een onderscheid gemaakt naar hoofdonderwerpen en overige onderwerpen. De hoofdonderwerpen zouden in elk geval aan bod moeten komen. De overige onderwerpen kunnen worden behandeld, afhankelijk van de ruimte in de werkzaamheden van de Raad en de actualiteit bij die onderwerpen.

Gelet op het relatief vroege tijdstip waarop dit werkprogramma aan de Raad is voorgelegd, kunnen de genoemde werkzaamheden en de inschatting van de tijdsplanning niet anders dan een indicatie zijn. De actualiteit kan aanleiding zijn om dit programma voor 1999 aan te passen.

2. Hoofdonderwerpen werkprogramma 1999

Energierapport

In de Derde Energienota wordt het Energiebericht (thans: Energierapport) aangekondigd. Aangegeven wordt dat het tenminste eenmaal per vier jaar zal verschijnen. Dit rapport zal «een toetsingskader bieden om de energiemarkt te beoordelen op aspecten van voorzieningszekerheid, duurzaamheid, bijdrage aan economische ontwikkeling en milieu-aspecten». De in de nota genoemde doelstellingen zijn het bieden van:

- een beleidskader op energiegebied voor de overheid;
- een breed lange termijn perspectief voor de bedrijven in de energie-sector;
- een beoordelingskader voor de wijze waarop energieleveranciers in de dekking van hun afzet willen voorzien.

Inmiddels is op velerlei plaatsen door EZ naar het Energierapport verwezen.

In het werkprogramma 1998 van de Raad is het Energierapport reeds opgenomen. Opzet is dat de Raad in het voortraject in een briefadvies algemene gedachten geeft over de mogelijke inhoud en opzet van dit eerste rapport. Daar het Energierapport één van de belangrijkste beleidsdocumenten op het gebied van energie zal worden, lijkt verdere aandacht van de Raad noodzakelijk. De Raad kan een advies geven aan de hand van de medio 1999 beschikbare ontwerp teksten. Advisering moet op een zodanig tijdstip gereed zijn dat dit kan worden meegenomen in de afrondende fase van het uitbrengen van het Energierapport (oktober 1999).

Lange termijn energievoorziening

Liberalisatie en grotere aandacht voor de internationale context hebben de afgelopen jaren een groot deel van de discussies rond de energievoorziening beheerst. Beide thema's zijn onderdeel geworden van het huidige energiebeleid. De lange termijn energievoorziening krijgt daarbij veelal wat minder aandacht dan de korte termijn. Vooral vanuit die lange termijn bezien blijken echter telkens strategische vragen op te komen in relatie tot liberalisatie en internationalisatie. Dit zijn vragen als:

- Welke lange termijn risico's spelen er bij de energievoorziening? Wat is

in die optiek de rol van energiedragers als kolen en kernenergie? Welke waarborgen kan de netbeheerder geven voor de elektriciteitsvoorziening?

- Hoe is de relatie tot het energiebeleid in de EU en hoe moet in dat verband worden omgegaan met regionale kwetsbaarheden? Moet Nederland bijvoorbeeld zelf opwekkingscapaciteit hebben (niet alleen uit oogpunt van voorzieningszekerheid, maar ook ter bescherming van de klant)?
- Kan de energievoorziening voor de lange termijn geheel aan de markt worden overgelaten? Zo nee, wat is de rol van de overheid daarbij en over welke instrumenten moet de overheid beschikken? Welke instrumenten moet de overheid bijvoorbeeld na 2007 hebben om de binnenlandse gasvoorziening overeind te houden?
De beantwoording van deze vragen kan mede plaatsvinden in het licht van de besluiten naar aanleiding van de Kyoto-afspraken.

Diverse van de hier genoemde noties zullen overigens aan de orde komen in het Energierapport. Dat neemt niet weg dat de Raad in een advies hier apart aandacht aan kan besteden.

Duurzame energie

Vergroting van de inzet van duurzame energie is een belangrijk element in het streven naar een duurzame energievoorziening. Bij deze stimulering van duurzame energie komt een aantal strategische vragen naar voren. Voor een deel hebben deze betrekking op de specifieke energiebronnen:

- wind: hoe kunnen problemen bij de ruimtelijke inpassing worden opgelost?
- zon: hoe moet het volumebeleid worden vormgegeven om tot een snelle kostprijzdaling te komen?
- biomassa: hoe kunnen de mogelijkheden van deze potentieel belangrijke energiebron worden benut?

Daarnaast spelen meer algemeen georiënteerde beleidsvragen. Bezien kan worden hoe het gehanteerde instrumentarium (bijvoorbeeld fiscale stimulansen als groenfondsen, het opleggen van een percentage duurzaam, relatie tot heffingen) in een geliberaliseerde markt werkt en of dit afdoende is. Voorts kan worden ingegaan op de voorziene markt voor duurzaam opgewekte elektriciteit. Deze markt zal via groencertificaten vanaf 2001 moeten gaan werken.

Hoewel ook dit onderwerp in het Energierapport aan de orde komt, kan dit een apart advies van de Raad vormen.

3. Overige onderwerpen werkprogramma 1999

Besparing

Voorjaar 1998 is de Energiebesparingsnota uitgekomen. Voorafgaand hieraan heeft de Raad daar advies over uitgebracht. Besluiten over het in de nota opgenomen beleidspakket dienen nog te worden genomen. Naar verwachting zal in de komende paar jaar een aantal uitvoeringsnotities over onderdelen van het besparingsbeleid worden opgesteld. Daarin komt dan uitvoering van het totale beleid aan de orde, zowel het al bestaande beleid als de aanvulling daarop uit de Energiebesparingsnota. Een en ander kan gaan spelen vanaf de jaarwisseling 1998/99, mede gelet op de begin 1999 te verschijnen Klimaatnota. De Raad kan over één of enkele van deze uitvoeringsnotities (afhankelijk van het precieze onderwerp) aan de hand van door EZ te schetsen contouren in (telkens) één sessie een algemene discussie voeren. De invoering van economische instrumenten

kan daarbij speciale aandacht krijgen. De weerslag van die discussie kan worden neergelegd in een briefadvies.

Ontwikkelingen in de energiesector

Door de liberalisering krijgen de bedrijven in de energiesector de ruimte zich zelfstandig te ontwikkelen. Thans is onduidelijk wat de oriëntatie van de bedrijven zal gaan worden: gaat men zich op niche-markten richten, op de internationale markt, op de gehele energiesector, op andere nutssectoren? Een belangrijk element daarbij is de kwestie van privatisering. In de aan de Elektriciteitswet gekoppelde discussies is daarvoor een beleid uitgezet. De Raad heeft hier voorjaar 1998 een advies over uitgebracht. Inmiddels blijkt het GPB niet tot stand te komen, waarbij ook de aandeelhouders een rol hebben gespeeld. Daardoor is een nieuwe situatie ontstaan, die wellicht tot een andere benadering van privatisering leidt. De Raad zou via een briefadvies een korte reactie op dit onderwerp kunnen geven.

Energie-onderzoek

Voorjaar 1998 is over het energie-onderzoek een brief aan de Kamer gestuurd. Voor het energie-onderzoek wordt in die brief een aantal beleidsuitgangspunten aangegeven, maar deze zijn meer gericht op organisatie en sturing dan op de specifieke inhoud. Een advies van de Raad kan worden uitgebracht over de inhoudelijke kant van het onderzoek, met name in relatie tot liberalisatie en internationalisatie. Een vraag is dan bijvoorbeeld, waar Nederland zijn technologie op moet concentreren (zie bijvoorbeeld de ketelbouwindustrie). Ook zou kunnen worden gekeken naar specifieke technologieën en hun rol in de energievoorziening, bijvoorbeeld CO₂-berging in combinatie met vergrote olie- en gaswinning en hieraan gekoppeld de productie en het gebruik van waterstof als energiedrager (in combinatie met brandstofcellen).

4. Timing

De eerder genoemde hoofdonderwerpen (Energierapport, lange termijn energievoorziening, duurzame energie) zijn op zich al voldoende voor een jaarprogramma. De onderwerpen «lange termijn energievoorziening» en «duurzame energie» kunnen daarnaast een belangrijke inbreng vormen bij de behandeling van het advies over het Energierapport. Gezien de timing van het uitbrengen van het Energierapport door EZ zouden die beide onderwerpen voorjaar 1999 tot een advies moeten leiden. Start daarvoor dient dan eind 1998 plaats te vinden. Advisering over het Energierapport zelf kan dan rond de zomer 1999 gereed komen.

ANWB	Algemene Nederlandse Wielrijdersbond
APX	Amsterdam Power eXchange
ASEM	Asia Europe Meeting
AVN	Stichting Toerisme & Recreatie AVN
BBP	Bruto Binnenlands Produkt
BNP	Bruto Nationaal Produkt
BSE	Besluit Subsidies Exportfinanciering
BTS	Bedrijfsgerichte Technologische Samenwerkingsprojecten
BZ/OS	Ministerie van Buitenlandse Zaken/ Ontwikkelingssamenwerking
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CD FEZ	Centrale Directie Financieel Economische Zaken
CDM	Clean Development Mechanism
CEP	Centraal Economisch Plan
CoP4	Conferentie der Partijen bij Klimaatverdrag
CPB	Centraal Planbureau
DBZ	Dienst Buitenlandse Zaken
DSM	De Staats Mijnen
EET	Economie, ecologie & technologie
EIA	Energie-investeringsaftrekregeling
EIM	Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPK	energieprestatiekeuring
EPL	Energieprestatie op Locatie
EPN	Energie Prestatie Norm
ET	Emissions Trading
EU	Europese Unie
EVD	Economische Voorlichtingsdienst
EZ	Ministerie van Economische Zaken
FAS	Financieel Administratief Systeem
Fenedex	Federatie voor de Nederlandse export
FES	Fonds Economische Structuurversterking
GOM	Garantiefaciliteit Opkomende Markten
GSB	Grotestedenbeleid
HSL	Hoge snelheidslijn
IBO	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
IBTA	Investeringsbevordering en Technische Assistentie
IC/IMK	InnovatieCentra/Instituut voor Midden- en Kleinbedrijf
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IFOM	Investeringsfaciliteit Opkomende Markten
IGC	Intergouvernementele Conferentie
IMF	Internationaal Monetair Fonds
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsplan voor Stedelijke Vernieuwing
IT	informatie technologie
ITC	International Trade Centre
JL	Joint Implementation
Ju	Ministerie van Justitie
KvK	Kamer van Koophandel
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
MAI	Multilateraal Akkoord inzake Investerings- middelbaar beroepsonderwijs
MBO	middelbaar beroepsonderwijs
MDW	Marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit

MILIEV	Programma Milieu en Economische Verzelfstandiging
MJA	Meerjarenafspraken
MKB	Midden- en kleinbedrijf mld. miljard mln. miljoen
M&O	Misbruik en oneigenlijk gebruik
MR	ministerraad
MvT	Memorie van Toelichting
NAMCA	National Accountants Matrix including Environmental Accountants
NBT	Nederlands Bureau voor Toerisme
NCH	Nederlandse Centrum voor Handelsbevordering
NCM-EKV	Nederlandse Credietverzekeringsmaatschappij-Export Krediet Verzekering
NEC	Nederlandse Export Combinatie
NGO	Non gouvernementele organisatie
Nma	Nederlandse Mededingingsautoriteit
NME	Nota Milieu en Economie
NMP	Nationaal Milieu Plan
MW	Megawatt
OC&W	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
ORET	Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties
OESO(OECD)	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OS	Ontwikkelingssamenwerking
OvS	Overeenkomst van Samenverwerking
PKB	Planologische Kern Beslissing
PMR	Project Mainport Rotterdam
PPP-JI	Proefprojecten Programma – Joint Implementation
PPS	publiek-private samenwerking
PSB	Programma Starters op Buitenlandse Markten
PSO	Programma Samenwerking Oost-Europa
PSOM	Programma Samenwerking Opkomende Markten
PUM	Programma Uitzending Managers
zon-pv	photo voltaïsch
RHI	Regeling Herverzekering Investerings
R&D	Research and Development
RIVM	Rijksinstituut voor Milieu
ROF	Rente Overbruggings Faciliteit
SENO	Stichting Economische Samenwerking Nederland Opkomende markten
SER	Sociaal Economische Raad
SNN	Samenwerkingsverband
StiREA	Stimuleringsregeling Ruimte voor Economische Activiteit
TEP	Transatlantic Economic Partnership
TTI	Technologische Topinstituten
VAMIL	Regeling Vervroegde Afschrijving Mileu-Investerings
VNO-NCW	Verbond Nederlandse Ondernemingen-Nederlands Christelijk Werkgeversverband
VVV	Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer
V&W	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
WINDOWS-NT	Windows New Technology
WTO	World Trade Organisation